

V RUMUNJI ni demokracije, kakor si jo predstavlja zapadni svet, pa tudi črna borza ne cvete tam toliko kot n. pr. v Franciji, v Italiji in drugje v zapadno orientiranem svetu. Kajti čim v Rumuniji zalote koga, ki se peča s "črnim trgom", ga kaznujejo na prisilno, sramotilno delo, kakor priča gornja slika.

Italija mirovno pogodbo sprejela s "protestom"

Jugoslavija ostane pri svojih zahtevah za Gorico in Trst. — Protest italijanskega delavstva proti "krivičnemu miru"

Minuli ponedeljek se je pooblaščenec italijanske vlade podpisal na dokument, ki mu pravijo "mirovna pogodba z Italijo", toda s protestom. Noben uglede član italijanske vlade se ni hotel potruditi v Pariz podpisati listino, ki pomeni, da je Italija vojno izgubila in mora plačati kazen.

Reparacije

Ampak Italija je pogodbo vseeno podpisala, čeprav z zgražanjem, da ji zavezniki niso šteli dobro njeno "sobojevnost" v vojni proti Hitlerju. Plačati bo morala \$360.000.000 vojne odškodnine. Od tega dobi Jugoslavija \$125.000.000, Rusija \$100.000.000, Grčija \$105.000.000, Etiopija \$25.000.000 in Albanija \$5.000.000. Dve leti ji ni treba plačati ničesar, nato pa bo morala te reparacije poravnati v dobi sedmih let.

Zed, države in Anglija sta se zavzeli podpreti Italijo materialno in posebno ameriška vlada je v podporo Italiji izdala že več sto milijonov dolarjev. Njen namen je s tem Italijo obvarovati pred "komunizmom". Washington in London gojita upanje, da bo v prihodnjih volitvah v Italiji zmagal konservativni element, ki je tudi sedaj v konstituenti najjačji. In pa klerikalizem je na delu, da ljudi odvrne od socialistične in komunistične stranke.

Jugoslavija vztraja pri svojih zahtevah

Dočim vzlic ogromni ameriški pomoči smatra Italija mirovno pogodbo za nji skrajno krivično, je pa Jugoslavija z njo povsem nezadovoljna. Pravi, da so posebno Američani in Angleži v kovanju pogodbe z Italijo postopali z njo (Italijo) kot da sploh ni bila na sovražni strani, zahtevajo Jugoslavije pa so omalovaževali in jih v veliki meri zavrnili.

Jugoslovanski zastopniki so takrat izjavili, da take pogodbe ne bodo podpisali, a so jo zadnji ponedeljek vseeno, ker ni bilo drugega izhoda.

Ako bi bili podpis odklonili, bi postala pogodba vseeno veljavna, kar se velike četvorice in Italije tiče. Ob enem sta ameriška ter angleška vlada Jugoslovanski

slaviji rekli, da če se ne podpisše, ne bo (Jugoslavija) upravičena do omenjenega zneska vojne odškodnine in anglo-ameriška armada ostane v Juljski krajini. Zato se je vlada v Beogradu odločila pakt podpisati, toda z ugovorom.

To pomeni, da se vzlic podpisu ni odpovedala Trstu in Gorici.

V Londonu in v Washingtonu smatrajo, da je Jugoslavija s to pogodbo na stroške Italije veliko pridobila. Prvič, dobila je največji delež vojne odškodnine, oziroma ga bo — ako se med tem kaj drugega ne dogodi.

Teritorialne pridobitve

Angleški in ameriški diplomati pravijo, da se jim čudno zdi, ker si Jugoslavija sploh upa pritoževati. Mar ni dobila le ona največ "italijanskega teritorija"?

Češ, dobila je Reko, ki je bilo v bivši Avstro-Ogrski drugo najvažnejše pristanišče. Dobila je Zader, Pulj, otoke in sploh skoraj vso bivše avstrijsko Primorje, razen Trsta in Gorice.

Toda Slovincem je šlo predvsem za tri dve mesti, ne pa samo

(Konec na 5. strani.)

HABSBURŽANOM DANO NOVO UPANJE, DA DOBE NAZAJ AVSTRIJSKI PRESTOL

Na konferenci pomožnih vnanih ministrov velike četvorice v Londonu je ameriški zastopnik Mark Clark predlagal, da naj se v osnutku za bodočo Avstrijo prepove monarhistično obliko vlade. Njegov namen je bil s tem Habsburžanom za zmerom zabraniti povratak na prestol.

To je zelo presenetilo angleškega zastopnika lorda Hooda, ki je odločno ugovarjal taki določbi, češ, da se suvereni deželi ne sme ukazovati obliko vlade.

General Mark Clark je na to svoj predlog umaknil, a ga je ponovil zastopnik Sovjetske unije, ki je dejal, da je bila habsburška dinastija simbol najtrnjejške reakcije.

Mogoče je bil Clarkov predlog le poteza za podkrepitev avstrijskih monarhistov. Kajti ni še pozabljen, da je dobil pretendant za avstrijski prestol nadvojvoda Oto za svoje ambicije med vojno največ zaslombe baš Zed. državah. State department mu je celo ustanovil takozvani bataljon avstrijskih prostovoljcev, v katerega so nato silili ameriške Čehe in Jugoslovane. Iz tega je nastala afera, v kongresu je bil ta dogodek označen za škandal in "avstrijski" bataljon je bil ukinjen, njegovi vojaki pa dodeljeni regularni armadi. Toda ne Oto, ki je bil "pokrovitelj" avstrijskega bataljona, ne njegova dva brata, se niso prijavili v vojno službo za osvoboditev Avstrije.

Ko je bilo očitno, da Hitlerjev rajh propada, je dobil Oto od državnega departamenta dovoljenje za pot v Evropo, da bo čim bližje Avstrije. Peljal se je v letalu naše vlade na Portugalsko in od tam spletkaril v prid svojih namenov. Toda po padcu nacizma ga Avstrija ni pozvala nazaj, kajti vlado so prevzeli levčarski krogi, ki ne marajo o Habsburžanih nič slišati.

Lord Hood, ki je navdušen monarhist, bržkone upa, da bo nova avstrijska krščanska ljudska stranka postala še jačja in si želela monarhijo namesto republike. Saj so isti krogi po prvi svetovni vojni vrgli demokracijo in si ustanovili klerofašistični režim. Monarhije si vsled našprotovanja male antante niso upali obnoviti.

Angleška diplomacija bi kajpada rada obnovila monarhijo v čimveč deželah, kot jo je v Grčiji. Toda čeprav ne bo v pogodbi za Avstrijo določbe, da je Habsburžanom povratak prepovedan, je treba računati, da sta današnja Jugoslavija ter Čehoslovaška jačji kakor sta bili in obe sta odločno proti Otonovim ambicijam.

Stebri britskega imperija razmajani

Britki imperij se ruši na vseh koncih, toda še vse prepočasi. Dolga stoletja se je šopiril po vsem svetu in na njegove kolonije in poseščine "ni nikdar sonce zatnilo".

Polagoma se umika iz Indije in ostalih kolonij na Daljnem vzhodu, kajti ljudstva so se začela sproščati in zahtevajo svoje človeške pravice. Britski mogotci so jih samo izemali in jih držali v temi in robstvu.

Tudi na Srednjem in Bližnjem vzhodu se giblje. Tamkajšnja ljudstva se hočejo otrestiti izkoriščevalcev in nadvlade tujih gospodarjev. Medtem ko angleški prestiž naglo pada v teh deželah, se pa verjetno dviga vpliv sovjetske Rusije, kakor pi-

še ameriški poročevalci svojim listom.

Pojavlja se val novega nacionalizma. V Palestini vre. Tam ima Anglija največje preglavice z Judi, ki hočejo Palestino za svojo domovino. Umori in napadi so na dnevnem redu, vse proti Angležem. V juliju je bila vržena bomba v hotel King David, kjer je izgubilo življenje 96 oseb.

V Eritreji, bivši italijanski afriški koloniji, zahtevajo domačini, da se morajo britski vojaki umakniti. Eritrejčani zahtevajo spojitve njihove dežele z Etiopijo. V britskem Sudanu domačini zahtevajo "Sudan za Sudančane, ne za Angleže".

Giblje se tudi v Turčiji ob ruski meji, v turški Armeniji. V Iranu tudi vre. Arabci pa kujejo arabsko ligo proti angleške-

Smrtnih ponesreč v enem letu toliko kot da smo še v vojni

Lani je bilo v tej deželi ubitih v raznih nezgodah 100.000 ljudi in 40.400.000 poškodovanih. To se glasi kot da smo še vedno v vojni.

Ampak so se take nesreče dogajale tudi prej in družba prav malo stori, da jih bi izdatno zmanjševala ali preprečevala.

Gmotna škoda je znašala vsled teh smrtnih slučajev in telesnih poškodb pet milijard 600 milijonov dolarjev.

To so temeljni podatki, ki jih je 5. februarja objavil National Safety Council.

Število smrtnih ponesreč lani je bilo 4 odstotke višje kakor pa leta 1945.

Eden izmed vsakih 13 poškodovanih je ostal trajno poškodovan.

V avtnih nezgodah je bilo lani 33.500 ubitih, ali 19 odstotkov več kot leto prej.

Dom, ki ga smatramo za trdnjavo varnosti, ima v statistiki nezgod črno piko. Lani je bilo v nesrečah, kakršne se dogajajo doma, ubitih 34.000 ljudi. Največ jih odpade vsled padca po stopnicah, padca z lestev, ali s stola, na nesreče v kopalnih banjah itd.

Pri delu v raznih poklicih se je smrtno ponesrečilo 16.500 oseb ali približno toliko kakor leto poprej.

Vsled padca, bodisi na ulicah ali v domovih, je izgubilo življenje 27.800 ljudi, ali skoro isto število kakor leta 1945. Vsled opeklin jih je umrlo 10.200, ali 3% več kot leto prej. Utopljenec je bilo 7.300, ali 2 odstotka več kakor leta 1945. V ponesrečbah s puškami in revolverji je bilo ubitih 3.100 oseb, ali 24 odstotkov več kakor leta 1945.

V avtomobilskih nezgodah je bilo lani v tej deželi 107 ubitih in v raznih nesrečah na železnih 3.928, ali 7% manj kakor leta 1945.

Največji odstotek nesreč, kot že omenjeno, se dogodi v domovih. Poleg 34.000 smrtnih slučajev je bilo v domovih lani 5.100.000 ljudi več ali manj težko poškodovanih.

Pri delu v industriji je bilo poškodovanih 2.050.000 delavcev.

Lani sta se dogodili samo dve nesreči, v katerih je izgubilo življenje več kot 50 oseb v vsaki. Namreč požar v hotelu Vincoff v Atlanti, ki je zahteval 119 človeških žrtev, in požar v hotelu La Salle v Chicagu, v katerem je izgubilo življenje 61 ljudi.

mu imperializmu. Egipt zahteva takojšnjo umaknitev britskih čet s svojega ozemlja.

Vsa znamenja kažejo, da je britski imperializem v razsulu, kar najbolj boli Winstona Churchilla in njegove torijske pajdase. Ta proces razkrajanja velikega cesarstva se bo vsekakor stopnjeval, in možno je, da bo v doglednem času dosegel svoj konec, kar bo v korist vsem izkoriščanim in teptanim.

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Pulj postane po pridruženju k Jugoslaviji "mrtvo mesto". Tako pravijo časniki, ki poročajo, da se trideset tisoč Italijanov izseli iz mesta. V Italiji imajo zanje pribežališča že pripravljena in pomaga ji mednarodni Rdeči križ. Ampak čemu beg Italijanov iz Pulja? Isti poročevalci razlagajo, da zaradi strahu pred novimi gospodarji. Ne pred "komunisti" temveč pred Hrvati in Slovenci, ki so jih šikanirali, preganjali, zapirali in jih gonili na suženjska dela. Zdad se boje, da jim bodo vračali "zob za zob".

Med pobeglimi iz Pulja je tudi italijanski komunist Eduardo Dorrigo. Poročevalcu AP je v Pulju (depeša z dne 9. feb.) dejal, da gre v Italijo zato, ker so se jugoslovanski komunisti spremenili v slovanske ekstremne nacionaliste in postali izdajalci marksizma. Toda precej italijanskih komunistov v Trstu je nasprotnega mnenja. Vsi ti podpirajo jugoslovanske težnje. Ne dvomno ima Dorrigo slabo vest. In verjetno je, da je on bolj italijanski šovinist kot pa komunist.

Isti poročevalec piše, da nekaj Italijanov ostane v Pulju. Med njimi neki kovač, ki pravi, da je prestar za izselitev in mu je sedaj vseeno, kje dočaka konec svojih dni. In pa en profesor, ki je pošteno priznal, da Italijani zapuščajo mesto zato, ker so v Slovenci in Hrvati v Mussolinijevi dobi kruto ravnali.

V Rimu se je vršila obravnava proti preostlim morilecem socialističnega voditelja Giacomo Matteottija. Ubili so ga pred 23. leti. Eden izmed prič proti njim je bil na tej obravnavi Tullio Benedetti. Poročevalce inozemskega tiska je presenetil posebno z izjavo, da umor Matteottija ni bil tolikšen zločin kot pa cagavost opozicije, ker tega političnega umora ni izrabila za strmolavljenje Mussolinija.

Ako bi to takrat storila, bi Italiji ohranila dvajset let diktature in tiranstva in jo obvarovala pred vojno destrukcijo, je dejal Benedetti. Ker je bil vedno antifašist, nedvomno tudi sedaj

smatra, da Mussolini ni bil toliko na trdnem, da bi se ga ne moglo vreči. Mi smo vedno trdili, da bi Mussolini nikoli ne mogel postati diktator Italije, ako bi bila tista delavske in liberalna masa, ki se je prej dušala za demokracijo, res proti njemu. A ga je rajše "tolerirala" kot pa ia se bi mu odločno postavila po robu in ga "likvidirala". To je storila šele ko Mussolini ni ničesar več pomenil in bil na begu.

V Chicagu bodo letošnjega aprila županske volitve. Župansko službo imajo že mnogo let demokrati, a pri lanskih krajevnih volitvah so dobili veliko političnih uradov republikanci. Sedanji župan Kelly ne bo več kandidiral. Demokratska stranka si je izbrala močnega, vplivnega politika za njegovega naslednika in republikanci bodo imeli naporno delo v prizadevanjih, da ga porazijo. A kaj pa delavske stranke? Komunisti imajo svojega kandidata; za socialističnega kandidata pa se oglašuje odvetnik Goldman. On je trockist in vodja takozvane Workers stranke v tem mestu. Pravi, da je on edini, ki zastopa socialistična načela. Pristašev ima malo in njegov socializem sedaj je v glavnem boj proti komunistom. In naravno, da je tudi proti Thomasovi socialistični stranki. Delavstvo v tem drugem največjem ameriškem mestu je torej brez močne politične organizacije in kot je običaj, nima izbiro med nikomur, ker oba glavna kandidata zastopata ene in iste privatne interese.

Kelinska akcija v Italiji je zelo draga stvar. Tako trdi Albert E. Dickens, ki se je nedavno vrnil iz Rima. Tam je bil upravitelj ameriških zalog odvisnega vojnega materiala. Pravi, da slaba, nesposobna relifna uprava v Italiji stane to deželo in Italijo na milijone dolarjev, ker ne zna ravnati s potrebšččinami, ne jih pravilno razdeliti po deželi in veliko materiala se pokvari, veliko se ga "izgubi" — najbrže na "črni trg" in nobene prave avtoritete ni, ki bi mogla temu

(Konec na 5. strani.)

Nov poskus za ukinjenje zvezne podpore listom in revijam

V senatu je nastala znova razprava o potrebi reformiranja poštne tarife za razpošiljanje časopisov in revij. Sedanja je zelo nizka. Dobiček od tega imajo posebno velike revije, ki izhajajo v stotisoče, nekatere celo v dva milijona izvodih. Senator Murray iz Montane je dejal, da ima pošta samo pri dveh revijah ("Time", "Life", ki ju izdaja Henry R. Luce) dvanaest milijonov dolarjev izgube na leto. Skupna izguba pri razpošiljanju petnajstih revij znaša 30 milijonov dolarjev. Toliko namreč znašajo stroški pošte pri tem delu več kot pa dobi od izdajateljev listov in revij za poštino.

Bogate ameriške revije izhajajo v velikem obsegu, ker so natrpne z oglasi. Privilegija drugega poštne razreda (second class mail) so deležni sicer vsi od pošte priznani listi, toda kar je majhnih, ki imajo le po nekaj strani, pošti ne delajo posebnega truda. Brez zanj pa so veliki magazini ter dnevniki. Pismonošem polnijo torbe, da se jim pod njimi krive hrbti, a poština za tovor pa je toliko nizka, da ima pošta vsled tega vsako leto velik primanjkljaj.

Ako bo poština po sedanji senatni preiskavi za liste in magazine zvišana, bo to najbolj udarec za male liste in revije, ker se vzdržujejo največ z naročninami. Veliki dnevniki, ki imajo po 40 do 80 strani, so natrpni z oglasi, in enako tudi veliki magazini. Oglasi jim donajajo milijone dobička na leto in plačajo jih seveda odjemalci, in vrh tega s svojimi davki krijejo tudi poštini deficit.

Ako staneta pošta samo dva bogataška magazina 12 milijonov dolarjev več kot pa dobi od nju poštine, bi bilo nič več kot prav, da se poštino zviša, toda ne pa tistim listom in revijam, ki se vzdržujejo z naročninami ter prostovoljnimi prispevki.

Napadi korporacij na zaprto delavnico

Se nikoli ni bilo toliko organizirane kampanje za odpravo zaprte delavnice kot jo je sed

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskarna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00. Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

4301 S. Lawndale Avenue

CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864

Kaj prav za prav je "naš način življenja"?

V silovitosti propagandi, ki vira po deželi že od kar je vojne konec proti "rdečkarstvu", "new dealu" in celo zoper konservativne unije, se venomer poudarja načelo svobodnega podjetništva (free enterprise) in pa "naš način življenja" (our way of life).

Toda kaj je resnica v teh gestih?

Kongresni odsek, ki ima nalogo študirati položaj malih podjetij in konkurenco, s katero jih tlačijo trst, je na podlagi vladnih statistik (trgovskega, delavskega in raznih drugih departamentov zvezne vlade) dognal, da 45 korporacij kontrolira 92 odstotkov vsega transportnega sistema v tej deželi. In mnogo teh korporacij je pod kontrolo enih in istih direktorjev ter bank.

Stirideset velekorporacij poseduje 80 odstotkov električne ter plinske sile.

Dvajset največjih bank poseduje 27 odstotkov vlog, investicij ter posojil vseh bank v deželi.

Sedemnajst zavarovalnic za življenje poseduje 81.5 odstotkov imovine vseh zavarovalnic v tej deželi.

Dve sto industrijskih korporacij poseduje 52 odstotkov imovine vseh produktivnih kompanij v deželi.

In manj kot štiri odstotke korporacij je poželo 84 odstotkov dobička vseh produktivnih kompanij.

Ti podatki so iz poročila omenjenega odseka, ki obsega 360 strani. Torej niso iz kakšnega "rdečarskega" vira.

In sedaj pa nekaj o "našem načinu življenja". Sledeči podatki so iz poročila, ki sta ga priredila iz vladnih statistik Kearney in Trecker.

Deset milijonov domov — ali skoro tretjina izmed vseh domov — je brez vodovoda.

19,000,000 domov je brez centralne kurjave.

18,000,000 družin je brez banje ali pršne kopeli.

8,000,000 domov je brez elektrike.

14,000,000 domov je brez stranišča s spuščajočo vodo.

9,800,000 domov ima samo po tri sobe, mnogi celo manj.

In pokojni predsednik Roosevelt je čestokrat poudarjal, da je ena tretjina prebivalstva te dežele brez zadostne zdravniške oskrbe, brez zadostne hrane in vsled revščine slabo oblečena in živi v mizerijah stanovanjih.

Poročila v kapitalističnem tisku pa pripovedujejo, kako se naša višja družba — "society" takozvana, sonči v Floridi, na Kubi, v Južni Kaliforniji, na Bahami, Havajih, francoski Riveri in sploh kjer že so zimska pribežališča za parazitsko gospodo, ki nikoli ne dela, a živi pa v aristokratskem udobju.

Ni čudno, čemu jo je toliko strah pred socializmom in čemu vso to "vrhno plast" pretrese mraz vselej, kadar ji kdo zaprta, da bo nekoč nastala po vsem svetu družba, v kateri bodo morali delati vsi, ki so sposobni in zdravi za delo.

In pa da bodo udobja razdeljena tako, da jih bodo deležni tisti, ki ustvarjajo, ne pa kot je sedaj, ko so na razpolago v izobilju samo onim, katerim morajo s svojim garanjem delavci v industriji in na kmetijah kupičiti dohodke.

Zadrugištvu potrebuje zadrugišnega duha

Tednik "Cooperative Builder" je nedavno ponatisnil članek iz nekega drugega glasila zadrugišnega gibanja, v katerem je bilo statistično ugotovljeno, da se le malo članov zanima, kaj se godi v zadrugah, večinoma pa o njih nič ne vedo. Poročil ne berejo, na seje ne pridejo in se izgovarjajo, da bodo že drugi opravili.

Dotični članek je s pomočjo velike zadrugue uvedel takozvano poizvedovalno glasovanje med člani zadrug velikoga okrožja, ki naj bi odgovorili na vprašanja, kdo so njihovi odborniki, kolikšen je njihov promet, kaj je njihov namen in sploh kaj je pomen zadrug.

Velika večina odgovorov je izpričevala skrajno nevednost zadrugarjev posebno v tem, ker so rekli, da ne vidijo med privatnimi družbami in zadrugami nobene razlike. Povsod moraš plačati, torej jim je vseeno...

Članek svari, da ako se take mentalitete med članstvom zadrug ne bo odpravilo, potem res ne bo med njimi in privatnimi podjetji nobene razlike. Razen bržkone na slabše, ker bi se urinili v zadrug sebičneži, ki bi delali brez zadostne kontrole in brez zanimanja zadrugarjev za svoje ustanove le za svoj lastni dobiček.

Trud Slovenije za pravično rešitev koroškega vprašanja

Slovenska vlada v Ljubljani je lansko jesen izdala knjigo o zgodovini Koroške (Koroški zbornik) z vsemi podatki o Sloveniji, skozi vso dobo njihovega obstoja, z zemljevidi, o argumentih za in proti pridruženju slovenskega dela Koroške po prvi svetovni vojni, kako se jim je godilo od kar je Avstrija postala Hitlerjeva in čemu ima Slovenija, oziroma Jugoslavija po vseh bojih in človeških postopah pravico zahtevati, da se mora slovenski predel Koroške pridružiti Sloveniji.

Jugoslovanska deputacija je na pripravljani konferenci v Londonu, ki sestavlja za vnanje ministere velike četvorice osnutek pogodbe z Avstrijo in za mirovno pogodbo z Nemčijo, svoje zahteve za Koroško že predložila. Ravno tako je dala ameriški, francoski, angleški ter sovjetski delegaciji podatke, ki utemeljujejo njeno zahtevo za združenje slovenskega naroda v skupno deželo.

Ampak poročevalci ameriškega tiska pravijo, da bo ameriška

POŽAR PO TEJ DEŽELI ZELO LOMASTIVO. Zavarovalne družbe se sicer boje priznati, da so jih mnogo dogodki "na sumljiv način". Stavbe ali delavnice so se med vojno izrabile, pa bi lastnikom sedaj zavarovalnina prav prišla. Ampak če dokazov ni, ne morejo nikogar kaznovati. Vladni urad za preprečevanje požarov poroča iz Washingtona, da je škoda vsakega ognja znašala lani nad \$561 milijonov, ali 23 odstotkov več kakor leta 1945. In letos pa so požari bili še v prvem mesecu še bolj pogosti. Zgorale so ogromne zaloge žita v Minnesoti in vrhunska slika pa je s pomočjo železnice N. Y. C. v New Yorku, kjer je zgorelo za milijone dolarjev raznega blaga, med njim za par tisoč takih pošiljav, ki so bile dane za relief evropskim dečakom. A je šlo vse v plamene in pepel.

Leo Zevnik v agitaciji za "Proletarca"

La Salle, Ill. — Naročnik iz De Pue mi je omenil, da bi bilo dobro, ko bi prišel v De Pue glede naročnikov za "Proletarca", kajti za tak list je v tej napredni naselbini premalo naročnikov. Stvar sem omenil staremu prijatelju "Proletarcu" Jožetu Novaku in rekel je, "kadar hočeš in kamor hočeš, pa greva za naš list".

Domenila sva se za naslednjo nedeljo. Ali vremenski bogovi so nama prekržali račune torej sva preložila stvar do 19. januarja. Ta dan je pač bil kot nalašč izbran. Sonce je tako toplo gredo, da bi bilo res greh čepeti doma na zapečku, torej sva do polne zadržnili v De Pue. Oglasila sva se pri starem naročniku Petru Baniću, ki vodi gostilno in gledališče, a povedali so nama, da je "gazda" ravnokar odšel na sejo društva Zavednost SNPJ. Ravno prav, tam se bo pa moglo če dobilo kakšnega naročnika kar na seji, da ne bo treba preveč časa izgubiti. Kajti Jože je dobil "order" preden sva odšla v De Pue, da oboje bo opoldne in saj veste, kdo taka povelja izdaja. Ampak preveč skrbni zato nisva imela, kajti bilo je že dolgo čez poldan, ko sva jo prifurala nazaj. Društvena seja se mi je jako dopadla. Predsedoval je brat Resetič kot podpredsednik, ker predsednik Vinc Omanen je bil na delu v tovarni — vodil je sejo jako priklupno in točno. Imajo zelo dobrega tajnika v osebi Johna Zugiča. Blagajnik Ig. Benkše je pa itak starostar pri slovenskih društvih v tej naselbini. Izvrševati posle društvenega odbornika je njemu navadna reč. Je dober društvenik in jako delaven pri vsaki napredni stvari. Imajo prilično lep Dom za seje in prireditve. Zgradili so si ga, plačali in vzdržujejo ga s svojimi lastnimi žulji, brez vsega "pompa" kot je to navada v večjih naselbinah. Zraven tega so pa, mislim, vsi delničarji tudi Doma v La Sallu, in bili so najbolj aktivni v tej okolici za pomožno akcijo in SANS.

Na tej seji sem pač opazil eno stvar, katere je značilna pri vseh naših društvih. Videl sem člana, ki so že davno prekarili srednjo starost — nekateri sivih las, drugi brez njih, ampak tako je menda povsod pri naših društvih in De Pue ne more biti izjema. Našo mladino bo treba

spraviti v pravi tir na društvenem polju, da bo ona nadaljevala in prevzela naše delo ko bomo mi šli "po gobe".

Uspeh glede naročnikov Proletarcu je bil jako ugoden. Za kratek čas, ko sem bil med njimi, novi naročniki so štirje in eden je ponovil naročnino. De Pue ni daleč in se zopet kmalu vidimo. Saj veste, kaj je rekel Jože: "Kadar in kamor."

Hvala vsem za naklonjenost. Želim, da pazno čitate Proletarca, ta dober delavski list in ko ga prečitaste, ga izročite prijatelju in ga skušajte pridobiti, da se naroči na ta dober list. Tudi sami ga prečitajte več ko enkrat in zraven mislite in sprevidel boste, da nas ta list uči prav — spoznali boste, da samo v socializmu je rešitev za človeštvo.

Leo Zevnik.

Peter Benedict piše

El Cajon, Calif. — Ker sem precej oddaljen od mojega bivešega doma v Berkleyju, Mich., mi je še toliko bolj zanimivo čitati dopise mojih starih prijateljev širom Združenih držav.

Najbolj zanimivi pa so za tiste, ki smo živeli v Detroitu, dopisi raznih društev ter drugih aktivnostih. Kako jim uspevajo narodni ter društveni domovi, podružnice SANSa, podpora društva in pa razne akcije v pomoč stari domovini ter v druge koristne svrhe.

Zato mi je bilo jako težko, ko sem čital o težkočah kluba št. 114 JSZ v Detroitu. Le čemu naj bi bilo tako malo zanimanja zanj? Posebno za tak klub, ki je bil zmerom v ospredju, močan in delaven na vseh poljih!

In kakor me veseli, da so naši Detroitčani klub št. 114 JSZ ohranili, tako bi me radostilo, ako bi tudi pevski zbor "Svoboda" začel z aktivnostmi po svojih nekdajšnjih poteh.

Iskreno želim, da se bi naši stari sodrugi spet toliko žrtvovali, da bi klub št. 114 postal bolj aktiven. Torej Klarič, Grumovi, Kos, Koršič, Potočnik, Mentonovi, Jurca, Kranc, Plahar, Anžiček in še sto drugih, za vsa imena, ki jih imam v mislih, tu ni prostora — potrudite se skupno kakor ste se še vselej prej. Od mene pa lahko pričakujete gnotno podporo za te aktivnosti, dokler bo klub obstojal, čeprav ne bom stalno med vami živel.

Naj ob tej priliki omenim še nekaj o mojem potovanju lanske leto. Oktobra meseca sem se

podal drugič na pot v Californijo. Medpotoma grede sem se ustavil par dni v Chicagu, največ v Centru ter v uradu Proletarca. Ob tej priliki sem se prvič seznanil z našo novo upravnico Ano Beniger. Vesel sem bil, ker sem takoj sprevidel, da je zmožna tega posla, zelo prijazna. Tako sem prišel skupaj tudi z njenim soprogom, Louisom, pa s Frankom in Angelo Zaitz. En večer smo si vzeli zase in počutil sem se med njimi kakor doma.

O Californiji za enkrat nimam kaj posebnega pisati. Tu bom vso zimo, da se osebno pripravim o tukajšnjih razmerah. Vreme, ko to pišem (1. feb.) je zelo ugodno. Podnevi jako toplo, a ponoči pa je toplomer zlezal enkrat na 28 stopinj. Na sadnem drevju je to napravilo mnogo škode.

V februarju in marcu pa je tu sezona dežja.

Slovenec v tem mestu ni. Izletnikov iz zasneženih držav je polno, ker hočejo biti tukaj čez zimo.

Iskren pozdrav vsem sodrugom in sodružicam, posebno še v Detroitu in okolici.

Peter Benedict.

V spomin pokojni Josepini Čeh

Čehova družina je bila znana pred leti vsem čikaškim Slovincem. Prišla je sem iz Ljubljane, kjer so imeli na Karloviški zemlji male prodajalno, pa si je "fotter", tako so mu njegovi otroci že tam rekli — zaželel v večji prostor, kajti Ljubljana se mu je zdela za njegovo veliko družino pretesna.

V Chicagu so si pomagali z gostilniško obrtjo. Končno sta se starša odločila poskusiti s farmo. Kupila sta si jo blizu mesta Grand Haven, Mich., kjer sta se pečala s sočivjem in veliko tudi z malinami. Pred leti jima je zgorela hiša na farmi in od tedaj sta jo zapustila. Bila sta v letih in otroci pa so šli rajše na delo v mesta. Stari Čeh je umrl 26. januarja 1943.

Skusil je mnogo, enako njegova žena, ki so jo pokopali 26. januarja letoš, tudi v Grand Havenu, Mich. Stara je bila blizu 82 let. Poročila se je pred 65 leti. Imela je 12 otrok. Od teh je šest še živih — tri hčere in trije sinovi. Zapuščala tudi 15 vnukov ter 8 pravnukov.

Njena hči Frances je soproga Ethina Kristana. Dalje posebno vsi poznamo njeno hči Luise Harmond, ali kot ji pravimo po domače Lojzka. Hči Josephine Paterak živi v Grand Havenu. Preostali sinovi pokojnice so Frank, Louis in Joseph.

Pokojna Mrs. Čeh je bila rojena rta Moravskem. Njeno dekleklo ime je bilo Stepanek. V Ameriko je prišla leta 1903.

Rada je prihajala na naše priredbe še tudi potem, ko je bila na farmi, ako je le mogla na obisk k otrokom, kar jih je ostalo v Chicagu. Posebno jo je radostilo prihajati na zabave ženskega društva "Nada", v katerem je bila ustanovna članica. Potem je prestopila k društvu SNPJ v svojem novem kraju.

Imela je krasen pogreb. Ne v razkošnosti, ampak v iskrenosti ljudi, ki so jo poznali. Preostali naše sožalje.—c.

TUDI KITAJSKA IMA NARODNOSTNA VPRAŠANJA — PREDVSEM MONGOLSKO

Predsednik Truman se je nedavno zavzel v imenu državnega departamenta za rešitev medsebojnih bojov na Kitajskem. V glavnem za načrt, da preneha civilna vojna in pa da naj Kitajci v svojo lastno korist ustanove složnostjo vlado.

Dasi mnogo ljudi tak rezultat želi, ni še upanja, da bodo poskusili za pomirjenje, ki jih je pričel že predsednik Roosevelt, uspeši.

Naša vlada je za pomirjenje na Kitajskem potrošila že na stotine milijone dolarjev ne da bi uspela. Naš glavni poslanik na Kitajskem, general Marshall, se je trudil zares, da se bi civilna vojna na Kitajskem nehala, a ob enem seveda, da bi (Kitajska) i v nadalje spadala pod našo sfero vpliva.

So pa tam tudi drugi problemi, mnogi jako težki.

Owen Lattimore piše o njih med drugim v svojem članku za ONA sledeče:

Ko se je začelo zasedanje kitajske ustavodajne skupščine, je vsakdo pričakoval, da bodo potekale razprave mirno in brez vsakega razburjanja ter presenetljivih zpletljajev. Saj so bili komunisti odbili svojo udeležbo, da je ostala stranka kuomintang sama na pozorišču. Toda presenečenje je vendar prišlo in sicer s strani manjšin, ki so spre-govorile — s tolikim poudarkom, da so vzbudile pozornost vseh povsod po svetu.

Vse kitajske manjšine hočejo isto in imajo isti cilj — ozemlje, na katerem prebivajo, naj postane avtonomna pokrajina, ne-kako po vzoru, katerega so postavili Rusi. V takih avtonomnih pokrajinah bi mogle manjšinske skupine uživati pravico, da se poslužujejo svojega lastnega jezika in uprave.

Najvažnejša in najštevilnejša manjšinska skupina so Mongoli, posebno radi tega, ker je zunanja Mongolija postala neodvisna država. Njena neodvisnost sta priznali

PRIPOVEDNI DEL

ILIF PETROV:

Krištof Kolumb odkril New York

(Konec.)

Reporter se je ponovno zabul bil v težko premišljevanje: navadil se je bil intervjuvati bokserje in filmske zvezde, pa mu je bilo od roke, da ima opravka s tako neokretnim in topim tipom, kakršen je Kolumb. Končno je zbral svojo silo in izcedil iz sebe novo vprašanje, polno sijajne originalnosti:

— Tedaj mi, mister Kolumb, povejte dve stvari, ki vam nista bili všeč.

Kolumb je pretresljivo vzdihnil. Tako težko mu še nikdar ni bilo. Obrisal si je pot in plaho vprašal svojega prijatelja domačina:

— Morda bi bilo vendarle bolje, da uredimo vso zadevo brez reklame?

— Znoreli ste, je odgovoril dobri domačin in pobledele. To, da ste odkrili Ameriko, še prav nič ne pomeni. Važno je, da Amerika odkrije vas.

Reporter si je napel možgane in porodil sledeče ekstravagantno vprašanje:

— Kako so vam všeč Amerikankе?

Ne da bi počakal na odgovor, je prišel v naglici nekaj zapisovati. Kdaj pa kdaj je vzel iz ust prižgano cigareto in jo vtaknil za uho. V na ta način osvobojena usta je vtikal svinčnik in iskal navdahnjenja neke pod stropom. Potem je pisal dalje. Končno je dejal: "O-kej!", potrepjal Kolumba po rami, mu potresel roko in odšel.

No, zdaj je vse v redu, je dejal dobri domačin. Pojdimo se izprehajati po mestu. Ko ste že odkrili ta kraj, si ga morate tudi ogledati. Toda s to zastavo vas ne bodo pustili na Broadway. Pustite jo v hotelski sobi.

Sprehod po Broadwayu se je končal s posetom v 55% — burleska, od koder je planil veliki a srmežljivi Kristofor Kolumbo na cesto kot oecan maček. Brž je stekel po ulicah, zapletajoč se v mimoidoče s krili svojega plašča, zraven pa je glasno molil. Ko se je dokopal do svoje sobe, se je takoj vrnil na posteljo in trdno zaspal.

Drugo jutro na vse zgodaj je prišel Kolumbov pokrovitelj in veselo mahal s časopisi. Na pet in osemdeseti strani je zapazil zaprepaščeni pomorščak svojo izžeto fiziognomijo. Pod fiziognomijo je prebral, da mu Amerikanke blazno ugajajo, da se mu zdi, da so najlepše žene na svetu, da je najboljši prijatelj etiopskega cesarja Selasija, kakor tudi, da bo imel na Harwardski univerzi vrsto predavanj iz geografije.

Komaj se je hotel Kolumb zakleti, da ni tega nikdar govoril, so že prišli novi gostje.

Ti niso izgubljali časa z raznimi ljubeznivostmi, temveč so se kar koj lotili posla. Reklama

je pričela kazati svojo čarobno moč: Kolumba so povabili v Hollywood.

— Ali razumete, mister Kolumbo, so ga nagovarjali novi obiskovalci, želimo, da bi igrali glavno vlogo v zgodovinskem filmu "Amerigo Vespucci". Razumete, pravi Kolumb v vlogi Ameriga Vespuccija, to utegne biti zelo zanimivo. Publiko bo navadila na ta film. Glavna privlačnost bo v tem, da bo dialog tekel v broadwayskem žargonu. Razumete? Ne razumete? Torej vam bomo takoj natanko pojasnili. Imamo scenarij. Ta scenarij je izdelan po romanu Aleksandra Dumasa "Grof Monte Cristo", a to ni važno. Vanj smo vnesli elemente odkritja Amerike.

Kolumb se je zagugal in pričel neslišno pregibati ustnice; očitno je molil. Toda hollywoodski domačini so hrabro nadaljevali:

— Na ta način, mister Kolumb, igrate vlogo Ameriga Vespuccija, v katerega je nesmrtno zaljubljena španska kraljica. Kar se pa njega tiče, je nesmrtno zaljubljen v rusko kneeginjo Griško. Toda kardinal Richelieu podkupi Vasca da Gamo in s pomočjo Lady Hamilton mu uspe, da vas pošlje v Ameriko. Njegov pekleni načrt je preprost in razumljiv. Na morju vas napadejo morsk razbojniki. Bori se kot lev. Ta scena je dolga tri sto metrov. Igrati prav gotovo ne znate, toda to ni važno.

— Kaj pa je torej važno, zajeclja Kolumb.

— Važna je reklama. Zdaj vas naša publika že pozna, pa jo bo zanimalo, kako se tako spoštovan in učen človek bori z gusarji. Konča se s tem, da odkrijete Ameriko. Toda to ni važno. Glavno je — borba s pirati. Razumete: helebarde, sekire, katalpulti, grški ogenj, kopja — skratka, srednjeveških rekvizitov v Hollywoodu ne manjka. Samo obrnite se boste morali. Nikake brade, nikakih brk.

'Publika je videla že toliko brad in brk v filmih iz ruskega življenja, da jih ne more več prenesti. Torej najprej se boste obrili in potem bomo sklenili pogodbo za šest tednov. Pristanete?

— O-kej! je dejal Kolumb, drhteč po vsem telesu.

Kasno zvečer je sedel za mizo in pisal pismo španski kraljici:

"Prebrodil sem že mnogo morij, a še nikdar nisem srečal tako originalnih domačinov. Absolutno ne morejo prenesti miru, pa so, v želji, da bi čim česče lahko uživali v ropotanju, zgradili po vsem mestu posebne proge na železnih drogih, po katerih dan in noč drve železne kočije, ki ustvarjajo ono grme-

nje, katerega domačini tako zelo ljubijo.

Tu diše vsi ljudje po neki posebni aromi, ki se v jeziku domačinov imenuje 'bencin'. Vse ulice so polne tega duha, ki je za evropski nos zelo neprijeten. Celo tukajšnje lepote diše po bencinu.

Uspejo mi je dognati, da so domačini pogani: imajo mnogo bogov, katerih imena so napisana z ognjenimi črkami na njihovih kolibah. Najbolj se klanjajo, kot kaže, velikemu bogu bencinske arome Fordu. Ta je nemara nekaj podobnega kot Zeus.

Domačini so zelo požrešni in ven in ven nekaj žvečijo.

Upam, da bom nadaljeval s svojim raziskovanjem te nad vse zanimive dežele. Podal se bom še globlje v kontinent. Moje življenje ni v nevarnosti. Domačini so zelo dobri, prijazni in lepo postopajo s tujci."

ABSTINENT

Ze ga vidim, abstinenta. Ne, kar se tiče alkohola. Tega nikakor ne odklanja. Temveč, kar se tiče volitev. Te mu ne diše. Ne da bi imel kar koli proti njim. Marveč kar tako, na splošno.

Sedi v naslanjaču in namaka noge v vroči vodi z raztopljenim Rokovo soljo. Sedi in namaka kurja očesa. Ne brani niti ne očitam mu tega. Tudi zdravstvo je potrebna panoga, kot se reče. In kurja očesa so tako rekoč rakana našega meščanstva. Naj si jih torej mirno namaka v soli sv. Roka. To resnično pomaga. Toda naj si jih ne namaka ob nepravem času. Kajti že ga vidim, abstinenta.

Pride čas volitev. Poslednji dan, poslednja ura. A on še vedno sedi in si namaka mežinec. A kar se tiče volitev, si je na jasnem:

— Kaj bi s tem? Opravili bodo brez mene. Mene se te stvari, jasno, prav nič ne tičejo.

Torej ne gre na volišče, temveč ostane doma v varstvu sv. Roka. A volitve minejo. Minejo, naravno, tudi brez njega.

A po volitvah, glejte, se prične komedija. Kurja očesa kriče po zdravljenju, a on ne ukega in Rokova sol mirno počiva na kuhinjski tehtnici. Kajti on ne utegne. Marveč drvi od prijatelja do prijatelja, od znanca do znanca. Čuti namreč v sebi nujnost zabavljanja. To ni prav in to ni prav in ta, ki je bil izvoljen, ne dela prav. Sploh ne spada v skupščino, ta, ki je bil izvoljen. Kako je mogel biti izvoljen, ta, ki je bil izvoljen. Ne razume, kako. Pozna ga, do belih kosti ga pozna, tega, ki je bil izvoljen. On sam ga ne bi volil nikdar. Prišeže, da ne, pri soli sv. Roka prišeže. Ker ta, ki je bil izvoljen, nikakor ne spada v skupščino.

— In ti, ga vprašaš, koga si volil ti?

— Nikogar, mirno reče.

— Nisi volil, vprašaš.

— Nisem, reče.

— A čemu ne, vprašaš.

— Kaj bi s tem, reče. Opravili so tudi brez mene. Mene se te stvari, jasno, prav nič ne tičejo.

Da, tako bo, natančno tako bo. Ze ga vidim, abstinenta. Pavliha.

Čehi, Poljaki in Nemčija

London.—ONA—Iz zanesljivih diplomatskih virov prihaja vest, da sta Poljska in Čehoslovaška zavzeli v pogledu nemške mirovne pogodbe popolnoma enako stališče.

Varšava in Praga sta dognali, da se njuno naziranje v večini točk popolnoma krije. Obe vladi sta soglasni, da je pred vsem potrebno doseči to, da Nemčija ne bo mogla nikdar več postati vojaška sila. Drugič, sta obe vladi prepričani, da ne velja zaupati Nemcem tako dolgo, dokler ne bodo vse organizacije, na katerih je slonela sila nacizma, popolnoma razpršene. Tretjič, sta obe deželi prepričani, da mora potekati vzhodna nemška meja ob rekah Odra in Neisse-Niža. Četrto, poljska in čehoslovaška vlada bosta zahtevali, da morajo ostati nemški gospodarstvi viri, ki so bili ogroženi nemške vojaške sile, pod trajno zavezniško kontrolo.

SALE

ARMADNE IN MORNARICNE ZALOGE, ki ju je ostalo v vrednosti za milijarde dolarjev, niso za "navadne kupee". To so spoznali tudi dentisti na gornji sliki. Čitali so oglas, da bo v mestu Edgewater, N. J., razprodaja vojnega materiala, kakršnega rabijo pri svojem poslu zobozdravniki. Toda ko so prišli na licitacijo, so uvideli, da je bilo že vse v naprej dogovorjeno in "prodano" — seveda za slepo ceno.

NAŠE AKTIVNOSTI

Zbira ANNE BENIGER

Ko sem brala v prejšnji številki dopis Antona Shularja iz Kansasa sem se domislila pisma, ki smo ga prejeli od Georga Smrekarja (West Aliquippa, Pa.). Naročil je dva izvoda letošnje koledarja sorodnikom v starem kraju in pripomnil v pismu: "Lani sem ga naročil sorodniku Vinku Smrekarju. Ko ga je prejel, se je zanj toplo zahvalil." Tisto pismo je bilo objavljeno v izerpu v Proletarcu z dne 26. junija 1946. Umestno je, da par stavkov iz njega ponovimo. Glasi se:

"Pred par dnevi smo prejeli vaš Ameriški družinski koledar. Bili smo presenečeni, ker take pošiljke nismo pričakovali. Stejemo si v čast, ob enem pa je tudi naša dolžnost, da se vam za to knjigo vsi skupaj iskreno zahvalimo.

"Priznati moramo, da vaš koledar za našim popolnoma nič ne zaostaja, oziroma ga še prekaša."

Cena letošnjemu Koledarju za v stari kraj je \$1.65. Pošiljatev izvršimo mi, enako tudi plačamo poštino. Ako hočete svojcem ustreči, naročite jim zaeno tudi lanski koledar.

Dejstvo, da imamo v Pennsylvaniji zelo dobre prijatelje, je bilo minuli teden znova potrjeno s pismom, ki ga je nam poslal Jacob Ambrožič, McKees Rocks, Pa. V njem je bil ček v vsoti \$60.11 s sledečim pojasnilom: "Nabrano v podporo Proletarcu na seji federacije SNPJ dne 26. jan. v Pittsburghu \$26.11; federacija je k temu znesku prispevala iz svoje blagajne dodatnih \$10. Dalje je tu vsota za članarino federacije v Prosvetni matici v znesku \$12 in pa \$12 od novo včlanjenega društva v isti namen, namreč od društva št. 141 SNPJ, Universal, Pa.

Frances Bartol, tajnica kluba št. 118 JSZ, Strabane, Pa., nam piše med drugim: "Kakor vsako leto, smo tudi letos imeli mal stanek. Dasiravno nas ni bilo mnogo skupaj, smo po mojem mnenju storili veliko, med tem tudi to, da se prispeva iz klubove blagajne Proletarcu \$25. Vsi ga imamo radi in tudi drugi priznavajo, da je ta list res na pravem mestu."

Za to lepo priznanje smo s. Frances Bartol ter drugim iskreno hvaležni.

Tudi iz Waukegana smo navajeni vedno le vzradostljivih poročil. Pismo, ki nam ga je poslal Paul Peklay, ni izjema v tem pravilu. Kajti priložil je vanj \$10 v tiskovni sklad Proletarca, ki jih je dala Čitalnica SND, in \$12 članarine Prosvetni matici od iste ustanove.

Bivši Detroitčan Peter Benedict je prispeval v tiskovni sklad \$10 in poudarja v pismu, da ga zelo veseli, ker so naši sodruzi in sodružice v Detroitu klub ob-

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

3721 WEST 26th STREET

Tel. Crawford 2312

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

6:30 to 8:30 P. M.

(Except Wed., Sat. and Sun.)

Res. 2219 So. Ridgeway Ave.

Tel. Crawford 8446

If no answer - Call

Austin 5700

Louis A. Ambrozich se je oglasil

Tucson, Ariz. — Ne zamerite, ker sem bil tolikrat v Centru in celo stanoval v njemu po več noči, pa se nisem še nič oglasil, od kar sem se zadnjič podal iz severne Minnesote (Chisholma) tu na zapad. V Arizono.

Sestričnami je pisala, da je videla v koloni upravnice A. Benigerjeve opombo, da imate pisno zame, pa da ne veste njegovega naslova. To me je podnetilo, da pišem in vam sporočam svoj naslov, na katerega mi odlej pošiljate tudi Proletarca.

Lani sem bil na potovanju skoro tri mesece in prevozil nad devet tisoč milj. Ko sem se vrnil domov v Minnesoto, sem bil spet tako zaposlen, da si vse uredim za izselitev, da nisem utegnil nikomur pisati. Torej ne zamerite mi vi v Centru, ne drugi.

Za zdravjem sem tekal mnogo. Bil pri zdravnikih in končno bi se bil lahko za svoje vrste bolezen sam izmisli. "Pojd v Arizono," bi si rekel, "pa ti bo bolje." In res, tu se počutim jako dobro. V minnesotsko severno zimo, če bom ostal pri sedanjih volji, me ne bo več.

Pozdrav vsem čitateljem Proletarca, posebno "Big" Tonyju, ki je zapad že toliko oglašal, da je z drugimi vred privabil veliko rojakov iz severnih in južne kraje.

Louis A. Ambrozich, c/o Geo. Perkins, 1230 Blackledge Drive, Tucson, Arizona.

PODružnica SANSa ŠT. 60 VABI NA PUSTNO ZABAVO

Chicago, Ill. — Vsi prijatelji SANSa so prijazno vabljeni, da pridejo na domačo zabavo, katero priredi podružnica št. 60 na pustni torek zvečer, 18. februarja v Tomažinovi dvorani, 1902 W. Cermak Rd. Pričetek ob 8. zvečer. Imeli bomo dobro muziko, in na razpolago bo potica, krofi, pristne kranjske klobase, za žejne bo pa tudi prav dobro preskrbljeno. Vstopnina prosta. Zabave bo za vse dovolj in ako pridete vam garantiramo, da se boste prav dobro imeli. Ker se gre za dobro narodno stvar vem, da se boste vabilu z veseljem odzvali. — Anton Krapenc, preds.

Potovanje sedaj narejeno za udobnost

Bodisi ako greste na jug, v Mexico, Arizono ali v sončno Kalifornijo, da se izognete hladnemu vremenu, ali pa če želite potovati kamorkoli po svetu, obrnite se na International Travel Service, Palmer House, 119 S. State St., Chicago.

Tu boste dobili vsa pojasnila in pa pomoč pri sestavljanju vašega načrta za potovanje.

"I'M A CATTLE BUYER AT THE CHICAGO STOCK YARDS"

"Jaz delam za klavniške družbe in izbiram živino na tem največjem živinskem trgu na svetu. Vsak dan vidim na svojem delu živino z zapadnih ranžev in farmske pridelke iz Missisipske doline, ki se stekajo sem po železnici in po cesti. To naredi Chicago največje središče za procesiranje hrane v deželi. Jaz se zanimam za Chicago in je v mojo korist, da delam prav v središču živilske industrije. Moja žena in otroci se radujejo življenja v tem mestu in imajo koristi od čikaških vzgojevalnih in razvedrilnih prilik."

Ta čikaški nakupovalec živine ve o čem govori. On je eden izmed stotine tisočev ljudi, ki so upošeni v živilski industriji v severnem Illinoisu — kjer se procesira za milijardo dolar

PREDPUSTNA VESELICA

IGRA BASHELLOV ORKESTER

VSTOPNINA 75 CENTOV

VABLJENI VSI!

Duševne bolezni direktna posledica sebične industrijske "civilizacije"

Med vojno in v povojni dobi se je število mentalnih obolenj znatno zvišalo po vsem svetu, nič manj pa ne v Združenih državah. Pri tem pridejo v poštev živčna obolenja vseh vrst, ki so v direktni zvezi z mentalnim ustrojem človeka.

Sedanje razmerje duševno bolnih se zrcali v poročilu, ki pravi, da je po ena oseba na vsake deset oseb mentalno bolna in išče zdravja v javnih zavodih. Louis de Boer, tajnik illinojskega društva za mentalno higijeno, je izjavil, da sedanji zavodi potrebujejo večje število izučnih stroškov in zdravnikov. De Boer je naglasil v svojem poročilu, da poslopa zavodov sama ne bodo nikdar ozdravila pacijente, ki trpijo na umskem obolenju.

"Glavno, kar potrebujemo," je rekel de Boer, "so zmogni zdravniki in pomočniki, ki se bodo posvetili svojemu poklicu, da na podlagi znanstva zdravijo bolnike. Sedanja zdravniška zavoda niso bolnišnice, kar bi v resnici morali biti, temveč le nekakšna poslopja, v katerih držijo mentalno bolne ljudi."

De Boer je predlagal, naj posamezne države skrbijo za boljše izobrazbo o mentalni higijeni, z namenom, da se prepreči mentalno obolenje. Ta vzgoja in poduk bi se moral pričeti že v osnovnih šolah in celo v otroških vrtec.

Dalje bi se morala uvesti temeljita raziskavanja glede vzrokov mentalnih bolezni. V to svrhu naj bi služili javni zavodi in klinike, ki bi bile opremljene z modernimi zdravstvenimi napravami in katere bi imele dovolj splošnih psihiatrov in drugih poklicnih oseb.

Za tak program bi morala

Anglo-ameriški interesi zgubljajo tla na Balkanu

Ameriška in angleška diplomacija izgublja svoj vpliv na Balkanu na vsej črti. Njuna "dolarska diplomacija" gre k vragu vsepovsod.

Najnovejši poraz je ta diplomacija doživela, ko sta Jugoslavija in Albanija sklenili dalekovidno trgovsko pogodbo, kar je na drugi strani zmagalo za jugoslovansko diplomacijo.

Znano je, da si je Anglija s pomočjo ameriških milijonov, ki jih je prispevala v sklad UNR-RE, pridobiti politični vpliv v Albaniji, kar pa ni uspelo ne Angliji ne Ameriki.

Tako se je zgodilo, da je ameriška diplomatska misija odpoštovala iz Albanije pod skrajno neprijetnimi razmerami. Albanija je obrnila hrbet angleškim in ameriškim diplomatom, ki so skušali pridobiti političen vpliv v Albaniji, zaeno pa tudi ekonomsko kontrolo nad deželo.

To jim je spodletelo. Preteklo jesen je nastal v ožini med

NAJBOLJŠA POMOČNIKA PRI UČENJU ANGLEŠČINE IN SLOVENŠČINE STA

ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK

Cena \$5.00

IN

ANGLEŠKO-SLOVENSKO BERILO

Cena \$2.00

Avtor obeh knjig je DR. F. J. KERN

NAROČILA SPREJEMA

PROLETAREC

2301 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO 23, ILL.

LEONID LENČ: USTREŽLJIVOST

Zaslilo se je o stroju zvonjenju. Tajnica Felicita Anatoljeva je vzdrhtela, strogo pogledala dr. Zavljanu, ki so čakali na sprejem, in izginila za masivnimi vrati kabineta z lakonskim napisom: "N. P. Hromarjev".

N. P. Hromarjev je sedel za pisalno mizo. Na njegovem visokem čelu je izkušena Felicita takoj opazila pečat globoke zaskrbljenosti.

Ali lahko pričemo sprejemati. Nikolaj Pavlovič? je vprašala tajnica.

Počakajte malo, pravi N. P. Hromarjev. Pravkar se mi je pojavila neka misel, potrebni so mi neki podatki. Povejte mi, kako stojijo pri nas z... ustrežljivostjo?

Z ustrežljivostjo, se je preplašila Felicita. Tega pri nas ni, Nikolaj Pavlovič.

Jako slabo, če v našem podjetju nimamo ustrežljivosti. V tisku vsak dan pišejo o ustrežljivosti, a pri nas, kot pravite, je ni.

Ne govorim, ne mislim tako, Nikolaj Pavlovič. Mislim le, da pri nas ni zadevnega kršenja.

Ali ste prepričani o tem?

Zase osebno jamčim sama, Nikolaj Pavlovič, se je brž poravnala previdna Felicita. Jaz osebno sem ustrežljiva... Toda naravno, v drugih oddelkih... Tam prav lahko, da je... polno vsakršnih... prekrškov.

No, vidite! In če pridejo jutri k nam in vprašajo, kako je pri nas z ustrežljivostjo? Kaj bomo... rekli? To vprašanje je treba razjasniti. Potreben mi je tozadevni material. No, dajte mi sem spisek uslužbencev!

Kaj pa bomo s sprejemom strank, Nikolaj Pavlovič?

Ali jih je mnogo?

Ni jih ravno mnogo. A vendar so.

Ali so mirni?

Danes so mirni. Le eden njih je tak... veš in ven gleda na uro.

Nič zato! Počakal bo... Prinesite mi brž spisek uslužbencev!

Felicita je izginila in čez pet minut se je spet pojavila s spisom uslužbencev v rokah.

Tako, je dejal Nikolaj Pavlovič. Pa dajmo! Sedite, vzemite svinčnik in pišite: Tu spod navedene uslužbenke zaupane mi podjetja lahko smatramo za ustrežljive tovaršice... Dvo-piše. No, se pravi, zapišite Pjetuhova in Butina kot moja namestnika... Ste napisali?

Napisala sem, Nikolaj Pavlovič, je odvrnila Felicita in uslužbenko dodala: Ali naj zdaj napišem načelnike oddelkov, Nikolaj Pavlovič?

Točno, napišite načelnike oddelkov.

Izza vrat se je slišalo neko ropotanje in nič dobrega obetajoč šum glasov.

Kaj je tamkaj? je vprašal N. P. Hromarjev.

Tisti se prav gotovo vznemirja... tisti, ki gleda na uro.

Kako je vendar nepotrpežljiv! Zdaj napišite šefe sektorjev... Tu lahko zapišete tudi sebe.

Hvala! je dejala Felicita in zardela... Tudi Zinočko bom napisala semkaj, Nikolaj Pavlovič.

Dobro, vnesite semkaj tudi vašo Zinočko.

Predsednika mestnega odbora bom tudi vnesla v spisek, ustrežljivih, Nikolaj Pavlovič?

Obvezno. Sicer lahko zameri. No, dajte mi spisek. Da vidimo, kaj in kako je.

N. P. Hromarjev je iz Felicitinih rok vzel spisek ustrežljivih in ga primerjal s spiskom sodelavcev.

Tako, je dejal nekoliko abegano, to se pravi tako rekoč, da so pri nas vsi ustrežljivi. Dasi je tu napisan neki Barabanov. Kdo je ta Barabanov?

To je naš garderober, Nikolaj Pavlovič.

Ali je ustrežljiv?

Felicita se je zamislila: Kako naj vam rečem, Nikolaj Pavlovič, obvestili so me, da pri njem ni vse v redu, kar se tiče rokavic. Včeraj na pri-

mer, je dal Butniku desno Levkovičovo rokavico, a Bunickovu — levo Pretuhovo...

Zapišite ga, kako se že reče, v seznam neustrežljivih. Ker on nima posla le z uslužbenci, temveč tudi s strankami. Treba je Barabanovo priviti...

Felicita je z zadovoljstvom vpisala garderoberja Barabanova v spisek neustrežljivih...

Ali imamo še koga, ki ni ustrežljiv? je vprašal N. P. Hromarjev.

Ali naj vpišemo semkaj tudi Palčikova? je kar na lepem krvoločno dejala tajnica.

Kateraga Palčikova?

Računovodja iz knjigovodstva. On, Nikolaj Pavlovič, sodeluje pri mestnem odboru na oddelku za izdajanja bonov. In čisto kaže neustrežljivost. Na primer: mama mi je dopotovala iz Bazuluka. Prosila sem, naj ji dodela polvolneno obleko...

Palčikov se je pokazal neustrežljivega — in ničesar nisem dobila...

Lahko napišete Palčikova, je milostno dejal N. P. Hromarjev, če je pritožba zoper njega. Koga naj še zapišemo med neustrežljive?

Sef in tajnica sta uprla pogled v strop in pričela misliti. Tedaj pa so se odprla vrata in v kabinet je stopil človek v kožuhu.

Ali me boste že končno sprejeli ali ne? je razburjeno vprašal človek v kožuhu. Dalj ko dve uri čakajo ljudje pred vrati, vi pa tu kvarite papir?

Prosim, da odidete iz pisarne, je z jeklenim glasom dejal N. P. Hromarjev. Sprejemal bom jutri.

Dovolite, tovariš Hromarjev, je zaklical človek v kožuhu. Jaz imam nujno zadevo. Prišel sem od daleč. Biti je treba ustrežljiv.

Da, treba je biti! je pribil N. P. Hromarjev. In prav za to mi tu kvarimo papir, kot ste se izvolili izraziti. Potrudite se iz moje pisarne.

Človek v kožuhu je pričel kričati. Toda Felicita se je hrabro zakadila vanj, ga iztisnila iz pisarne nazaj v čakalnico.

Potem se je vrnila v pisarno, da bi z N. P. Hromarjevom končno uredila vprašanje o ustrežljivosti in dokončala spisek ustrežljivih in neustrežljivih uslužbencev. Ker prav zares lahko kdo pride in vpraša.

"Enakopravnost" o knjigi Prosvetne matice

Letošnjo knjigo Prosvetne matice, "Slike iz vsakdanjega življenja", ki jo je napisala Katka Zupančič, je dobila ugoden odmev ne samo med čitatelji društev te ustanove pač pa tudi od tistih listih, ki so jo omenili.

"Enakopravnost" z dne 4. februarja t. l. piše o nji:

Ameriške Slovence je Prosvetna matica obogatila z novo knjigo, namreč z zbirko črtic in pesmi Katke Zupančičeve. "Slike iz vsakdanjega življenja".

Katka Zupančič je v svojih črticah in pesmih podala življenje in probleme, s katerimi se srečuje vsak naš naseljenec v vsakdanjem življenju, in ki so zato tudi del njegovih lastnih problemov. Od prve do zadnje črtice, ki so pisane s živim in dinamičnim stilom, je podano vse "tako kot je in nič drugače". Pri nekih črticah (posebej tistih, ki obravnavajo probleme naših naseljenecv tu, kot v "Izobčenju"), prihaja do izrazu nedvomno kritika negativnih pojavov v naši lastni sredini, katero moramo sprejeti, žal, kot upravičeno (malomeščanska

društva "SLOGA" št. 16 SNPJ v soboto 15. februarja v S. S. Turn Hall, 725 W. National Avenue, MILWAUKEE, WIS.

klečeplaznost Francke in Johna v "Izobčenju").

Vrednost teh črtic Katke Zupančičeve leži ravno v tem, da je podano življenje z ostro poudarjeno socialno noto. Name-njena je slovenskim čitateljem, da v njih vidijo sliko življenja, brutalnega in stvarnega, okrog katerega se suka tudi njih lastna usoda. Mogoče je snov tu in tam (kot v zadnji črtici "Poza-bi") bolj nestvarna, toda to ne pomeni, da je v njej pozabljeno na bistveno tendenco, ki nam razkriva kako Zupančičeva gleda na odnos moških do žensk, ki je vsekakor hvaležna tema, ne samo v socialni literaturi, temveč v literaturi na splošno.

Ni dvoma, da bodo ameriški Slovenci radi čitali to najnovejšo knjigo Prosvetne matice in priznali, da Katka Zupančičeva spada med vodilne pisatelje ameriških Slovencev.

Seja ZOJSa in SANSa

V soboto 22. februarja bo v Clevelandu letna seja Združene odbora južnoslovanskih Amerikancev.

Dan prej, to je v petek 21. februarja, pa se bo vršila seja Slovesnega ameriškega narodnega sveta. Zborovanje bo v SND na St. Clair Ave. Prične se ob 10. dopoldne.

Obe seji bosta izredno važni. SANS ima v ZOJSa šest članov svojega izvršnega odbora. Zato je bilo na mestu, da se obe seji vršita hkrati v istem mestu, v svrhu znižanja stroškov.

Demokratizacija Madžarske

Budimpešta. — ONA — Madžarski parlament je odobril zakon, s katerim je prepovedano posluževati se različnih častnih naslovov, ki so bili v navadi na Madžarskem. Pridevek k imenu je bil Madžarom v njihovi napol fevdalni deželi večje važnosti kot vse drugo.

Danes je Madžarska postala bolj demokratična — v republiki morajo vsi ti nadevki in naslovi izginiti. Najtežje je bilo o tej potrebi uveriti ženski del prebivalstva, ki je vedno s posebno slastjo okinal svoje ime z moževimi zaslugami. Nekatere pravijo, da imajo občutek, da jim nekaj v obleki manjka — toda vsi*prótesti ne pomagajo nič. Naslovi morajo izginiti — saj ti niti poštar ne prinese pisma, na katerem je naveden stari naslov "vitez", "knez", ali karsibodi.

Posebno razjarjena je danes žena nekega bivšega jako visokega državnega uradnika, ki je služil pod nacisti. Kamnosek je namreč odklonil vsakega v nagrobni kamen njenega umrlega moža njegov naslov "ekscelencia". Kamnosek trdi, da bi to pomenilo visoko denarno globo zanj, in je brez dvoma v pravem. Ona pa mu ugovarja, da ni v tem nobenega smisla, ker pismo-noše itak ne raznašajo pisem na pokopališče.

Toda madžarska vlada gre svojo pot naprej. Tarnanje te vrste je ne moti.

Norvežani in antarktični kontinent

Oslo. — ONA — Navzlic temu, da se nahaja 8 različnih ekspedici-j iz najrazličnejših dežel na potu v antarktične kraje, vztraja norveška vlada na kraljevem sklepu z dne 14. januarja 1939, na podlagi katerega zahteva zase kot svojo posest ozemlje, katero je bila v imenu Norveške zasedla takozvana ekspedici-ja Norvegia. Norveška pa ne namerava zahtevati nobenih dodatnih pridobitev ozemlja na Antarktiku.

Norveški kitolovci, med kate-

rimi jih je mnogo, ki so večji del svojega življenja prebili v antarktičnih krajih, so izredno skeptični glede možnosti, o kateri je toliko govorjenja, da bi se kopalo različne rude v tistih krajih. Opozarjajo na dejstvo, da je zemlja povsod pokrita z ledeno skorjo velikanske debeline. Poleg tega pa je vreme izredno ostro in neprijetno. Kako naj bi se v takih razmerah kopalo rude in jih izkoristilo, je neresen problem po mnenju teh pomorščakov.

Center Sewing Machine Repair Shop. — Repairs on all sewing machines. — Foot pedal machines converted into modern electric machines. — Work guaranteed. 1954 W. SEDGWICK STREET Michigan 8766

IDEAL BATHS Clara B. Mikell Massage, Gardner Roller Reducing, also Scientific Swedish Massage, Pine Vapor Cabinet, Elec. Steam. All treatments by grad. masseuse. 3153 Broadway Wellington 2863

SMUTNEY BROS. LOCAL AND LONG DISTANCE FURNITURE MOVERS 3254 W. CERMAK ROAD Roc. 0663 Stanley 2508

JOHN KRACHTUS, Inc. Accordion School for over 30 yrs. Under Personal Management of Leon Darrell, builder of championship accordion bands. 1574 N. Halsted Street

New DeLuxe Gas Ranges — now available in all sizes also Refrigerators — Automatic Washers — Free delivery and installation Cash or Convenient Terms Chicago Tel. SUP 7986 Evanston Tel. UNI. 9010

EXPERT SEWING MACHINE REPAIRING — ELECTRIFY Modernize and repair any sewing machine. — All work guaranteed. PUL. 0731

Commercial and domestic. — Radio sales and service. — Electrical appliances — Vacuum cleaners repaired J. & R. REFRIGERATOR SERVICE 6643 S. Cottage Grove

Help Wanted STEADY JOB — GOOD PAY Sanding & Masking Body Shop Helper Apply CARL MARRONE Sunnyside Auto Company 4511 Lincoln Avenue

MAN and WIFE For COOK and HOUSEMAN Experienced — References Call Collect HINSDALE 1055 or 501

"A JOB WITH A FUTURE" OPERATORS WANTED Good salary; pleasant working conditions. Steady work. — Apply BI-REL HAT CO. 1029 South Wabash Ave. WEL. 7532

HOD CARRIERS For Pick and Shovel Work Union Wages — Steady Work ANCHOR POST PRODUCTS, Inc. 3223 W. Bryn Mawr Avenue KEYSTONE 6833 KEYSTONE 6872

DOCKMEN If you are interested in a steady long time job and are reliable and a good worker, apply to GATEWAY TRANSFER CO. 2023 S. Morgan Street

BUTCHER for part time, 4 or 5 hours per day. Good wages and steady job Apply WALTER SCHMIDT MARKET 3800 N. Paulina St. Tel. Div. 0733

Help Wanted MEN & WOMEN This is the job with a future you've been looking for — Light factory work. — No experience necessary. Women 80c per hr., men 90c to start Time and half for overtime. Opportunity for advancement. Our workers are happy workers. APPLY AUSTIN MFG. CO. 3114 SOUTH AUSTIN

STENOGRAPHER FOR

Vprašanje slovenske Koroške

MIRKO G. KUHEL, tajnik SANSa.

(Nadaljevanje.)

Bili pa so še drugi vzroki. Narodno manj zavedni koroški Slovenci niso tedaj še spoznali svoje ure in so glasovali za Avstrijo. Za enako odločitev glede Posarja so zavezniki odločili rok 15 let (1935) predno ljudstvo odglasuje, v katero državo naj spada. Koroški Slovenci pa so do bili rok par mesecev, v katerem se naj odločijo, ali hočejo živeti v avstrijski republiki, ali jugoslovanski monarhiji. Nemci sami so kasneje priznali, da je glasovalo okrog 10.000 volilcev, kojih občevalni jezik je bil slovenski — v prilog Avstrije, ter da je od 33 občin na Koroškem, v katerih je večina izpadla v korist Avstrije, bilo 21 občin s pretežno slovensko večino. Kaj so bili to vzroki?

O tem piše v "Koroškem zborniku 1946" Ivan Tomšič sledeče: Dejansko so tedaj številni razlogi govorili bolj za Avstrijo kakor pa za Jugoslavijo.

1. Avstrija je bila republika in brez vojaške obveznosti. Jugoslavija pa je bila monarhija in je predpisovala obveznost vojaškega službovanja. Zlasti slednje je bilo tedaj pomembno; kajti koroški plebscit se je vršil kmalu po končani prvi svetovni vojni, katere strahote so podzvestno usmerjale široke ljudske množice čisto razumljivo k odporu proti militarističnemu ustroju države. Povrh tega se je obvezni vojaški rok v Jugoslaviji moral odslužiti v južnih krajih (zlasti v Macedoniji), kjer so tedaj bili stalni oboroženi spopadi na jugoslovansko-albanski meji in jugoslovansko-bolgarski meji in kjer je bilo mnogo bolezni, na katerih odločitev pri glasovanju je zelo vplivala skrb za njihove očete, brate, zaročence, može in sinove.

2. Koroška je bila samostojna enotina (članica) v federativni avstrijski republiki. Če bi pa Koroška pripadla k Jugoslaviji, bi postala nesamostojen del centralistično urejene jugoslovanske monarhije.

3. Na slovenskega malega človeka (delavca, dninarja, kajzarja) je zelo vplivalo dejstvo, da je v Avstriji bila v veljavi moderna delavska zaščita ter da je bila tamkaj močna in enotna nemška socialnodemokratska stranka. V Jugoslaviji pa tedaj ni bilo ne tako napredne zaščite dela in tudi ne podobne delavske stranke. Tudi so slovenski delavci na Koroškem bili v veliki večini vključeni v tej nemški socialnodemokratski stranki. Ta jih je znala vpreči v voznemškega nacionalizma in imperalizma ter je pred plebiscitom proglasila za svoje člane geslo: "Za Avstrijo!" To je bilo zelo pomembno glede na izredni vpliv, ki ga je ta nemška stranka imela na slovenskega malega človeka. (Dr. Karl Renner, sedanj in tedanji avstrijski državni vodja, je v svojem govoru 15. oktobra 1920 izjavil: "Kolikor se da stvar pregledati, so delavci v glasovalnem predelu A, posebno v Pliberku, Velikovicu in Borovljah, odločili nam v prid.")

4. V Avstriji so bili prebivalci v ogromni večini rimskokatoliške vere, medtem ko so v Jugoslaviji bili relativno najmočnejši Srbi; ti pa so pravo-

slavne vere in so v centralističnem ustroju države imeli glavno besedo.

5. Prebivalci predela A so bili tedaj močno navezani na Beljak in Celovec. Do teh so imeli samo nekaj kilometrov razdalje, medtem ko so bili trgi v Sloveniji za njih teže dostopni in oddaljenejši. Tudi je zraven cen (zlasti za industrijske predmete) v Celovcu bila trenutno, namreč pred dnevom glasovanja — in to deloma napravljeno na umeten način — nižja ko v Jugoslaviji. Prebivalci predela A so se lahko sami prepričali o tem posebno, ko se je demarkacijska črta med predeloma A in B odprla.

Hitlerjeva Avstrija je koroške Slovence zapisala na smrt. Danes se zavedajo nesrečne napake, ki je bila storjena leta 1920. Danes se borijo za biti ali ne biti. Vprašanje koroških Slovencev mora biti ugodno rešeno.

II.

SLOVENSKA NARODNA SKUPINA NA KOROŠKEM ZAPISANA SMRTI

Maier-Kaibitsch, vodja avstrijskih nacifašistov na Koroškem, je rekel 10. julija 1942: "... nimamo nobenega interesa, da bi našim nasprotnikom (to je Slovincem) napravili življenje lahko in znošno s socialnimi pridobitvami naše države ... izraziti je treba ves vpliv ... predvsem pa tudi socialnih ustanov, ki ne smejo dati nikake podpore nikomur, kdor govori slovensko."

Sovinstični nacisti niso imeli po propadu Jugoslavije nobenih pomislekov več, kako bi zatrli Slovence na Koroškem. Hoteli so slovensko vprašanje hitro rešiti enkrat za vselej. Z Avstrijo vred je postala tudi Koroška del nemškega rajha marca meseca 1938. To po okupaciji Gorenjske po nemški vojski, ki je sestajala v glavnem iz koroških mobilizirancev, se reče sovinstičnih Nemcev in nemčurjev ter seveda naravnih sovražnikov Slovencev, je pa tudi Gorenjska z Meziško dolino bila priključena h Koroški. Naloga za uničenje slovenstva je postala še toliko bolj potrebna, da bi bila enotna in nedeljiva Koroška čim bolj sponobna potujčiti tudi novo priključene dele. Maier-Kaibitsch je dobil naročilo, da tudi to priključeno ozemlje "napravi vse in popolnoma nemško." Smatral je, da je vojni čas najbolj primeren in pripraven za doseg tega namena. V spodnji dvorani Mikličevega hotela v Ljubljani je leta 1942 dvakrat predaval in razkladal Nemcem svoje načrte. Kako so Nemci take cilje uresničevali z množičnim preseljevanjem, streljanjem in odvažanjem v koncentracijska taborišča, smo tudi v Ameriki že slišali. Istih metod se je posluževal na Koroškem tudi Maier-Kaibitsch in užival najvišjo državno podporo in zaslonbo. Hotel je biti še bolj temeljit in hitrejši, da bi tako prišel čimprej do cilja, za katerega so delali nemški sovinsti že desetletja in desetletja, on sam pa vse svoje življenje.

Najbolj radikalno sredstvo za temeljito in splošno uničenje koroških Slovencev (vključivši sveda tudi Gorenjce) naj bi bila popolna preselitev vseh Slovencev, narodno zavednih in nezavednih. Tukaj je važno poudariti, da so nemški potujčevalci slovenskega naroda narodno nezavedne Slovence pritegnili nase le z namenom, da so jih izrabljali za svoje podle načrte. Dobro so se zavedali, da vžle njihove odvisnosti od nemških delodajalcev ti Koroši niso bili Nemci, pa če so se stokrat zapisali za Nemce. In zaradi tega so nameravali tudi z njimi radikalno obračunati.

Načrtno izseljevanje Slovencev so pričeli Nemci izvajati že spomladi 1942, ko se je nemška vojna mašina pričela valiti proti vzhodu, na Kavkaz in Volgo. Le tisti, ki ne pozna stoletnega nemškega potujčevanja na Koroškem, bi lahko trdili, da so bila teroristična dejanja Hitlerjevega režima zgola slučajnost. Fakično pa je to bil le izraz kronične brezmejnne mrznje do slovenskega naroda na Koroškem. Pregnanje Slovencev se je pričelo že v republiki Avstriji takoj po plebiscitu. Pregnanje in izganjanje zavednih slovenskih ljudi se je izvajalo po starih preizkušenih metodah. Če se jih drugače niso mogli iznebiti, so jih prestavili v neslovenske kraje. Pregnanjih je bilo okoli 400 delavcev in obrtnikov, 25 duhovnikov in 130 drugih izobražencev. Otroci so do takrat imeli dvojezično šolsko čitanje, toda ker so Nemci hoteli, da Slovinci izginejo s površine, so morali otroci te knjige prineesti v šolo, jih zmetati na grmado in gledati, kako so gorele pred njihovimi očmi. Latinita je bila zamenjana za gotico. Od 1938 nadalje so po koroških vaseh ustanavljali otroške vrte (Kindergarten), s katerimi naj bi se pospešila germanizacija slovenskih otrok že v prvih letih življenja.

(Dalje prihodnjič.)

DRUŠTVO "SLOGA" VABI NA ZABAVO

Milwaukee, Wis. — V soboto 15. februarja se bo vršila v dvorani SS. Turn, 725 W. National Ave. veselica društva Sloga št. 16 SNPJ.

Prične se ob 8. zvečer. Igral bo Bashelov orkester. Vstopnina je 75c z davkom vred.

Društvo obeta prvovrstno razvedrilo in domačo zabavo, torej pridite vsi, ki si želite nekaj ur veselja v domači družbi. — P.

Moderna piramida

Mexico City. — ONA—Diego Rivera, znani mehiški slikar, zida zase veliko piramido v puščavnem svetu pred mehiškansko prestolnico. Dvignana bo v približno dveh letih in bo služila kot slikarjev atelje in kot galerija za njegovo zbirko kiparskih del iz dobe pred prihodom Spancev. Po smrti slikarja bo piramida tudi njegov grobnik. Zidana bo v mešanem stilu aztekov in Maya Indijancev.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredbe označene v tem seznamu, naj nam sporoče podatke, enako tudi po pravke v slučaju pomoti.)

Slavija št. 1 SNPJ. Veselica v soboto 15. feb. v dvorani SNPJ. Podružnica SANSa št. 60 priredi družabni večer na pustni torek 18. februarja pri Tomažinu, 1902 Cermak Road.

JHPD (Jugoslovanska hranilna in posojilna družba) bo imelo, občni zbor in volitve 22. februarja v SDC.

Priredba v korist Proletarca v nedeljo 30. marca v dvorani SNPJ. "Prešernov" koncert v nedeljo 13. aprila.

Ženski klub Bled priredi zabavo v soboto 12. aprila v dvorani Ameriške legije na 2124 N. Halsted st.

Kegljska tekma SNPJ in zabava 26.-27. aprila 1947. Zabava 26. aprila v dvorani Sokola Havliček Tyra. Kegljska tekma 27. aprila v Cascade Center Alleys, W. Cermak Road.

Centralni odbor SANSovih podružnic v Chicagu bo imel priredbo v nedeljo 5. maja v dvorani SNPJ.

Pioneer št. 559 SNPJ. Piknik v soboto 2. avgusta v Pilsen parku na 26. cesti.

Laglje si je lopovu napraviti bogastvo, kakor pa ga je zapraviti kot gentleman.—Colton.

Glas "old timerja" iz Colorada

John Sukle je včasih precej storil za Proletarca, koledar in Majski glas v naselbini Crested Butte, Colo. To je visoko v gorah, snega je tam v izobilju in pa prirodnih krasot. A človek se v takem kraju laglje izgara kot v ugodnejši klimi, navzame se revmatizma in potem ima truda na kupe z zdravljenjem.

Prijatelj Sukle je imel srečo, ker je Glenwood Springs tako blizu. Tam je vrelcev in vročih kotanj v hribih v izobilju.

Sukle je pred več leti izročil svojo obrt v naselbini Crested Butte drugim ter si kupil lep sadni vrt v naselbini Paonia, Colo. V poletju je to raj. Tudi pozimi je zadovoljen z njim. Nedavno je pisal:

"Frank, kdaj spet mislita pri tzi z Angelo v Glenwood Springs? Jaz sem bil tam znova lansko poletje. Odganjal sem si revmatizem v vrelih in v kotanjah tri tedne. Letos grem spet tja, menda julija ali avgusta.

Pri nas v Paonia imamo lepo zimo. Včas je toplo kakor v poletju.

V tukajšnji okolici premovalniki obratujejo vsak dan, razen ob nedeljah.

Pozdrav z željo, da bo imel Proletarec letos veliko uspeha. John Sukle, R. 1, Paonia, Colo.

Italija mirovno pogodbo sprejela s "protestom"

(Nadaljevanje s 1. strani.)

za kraško pogorje. Gorica ostane pod Italijo. Trst pride pod upravo društva narodov. Torej postane internacionaliziran. Slovincem so jezikovne pravice v Trstu po tem dogovoru zajamčene in slovenščina bo v Trstu in njegovi internacionalizirani okolici poleg italijanščine ura-

dni jezik.

To je po mnenju angleških in ameriških uradnikov privilegij, kakršnega niti pod Avstrijo niso imeli.

Izguba za Slovenijo

Taki argumenti so s stališča Angležev in Američanov razumljivi, a Slovenci vedo, da so ob dve mesti, ki bi, pridružena k Sloveniji, pomenili za slovenski narod velikansko pridobitev. Gorica, ki ima le umetno italijansko večino, bi postala mahoma slovenska, ako bi jo pridali Sloveniji, kakor je postal po prvi vojni Maribor na mah slovensko mesto. Pod Avstrijo je bil umetno nemški ter nemčurški.

Vse, kar Slovenci o sedanje mirovne pogodbe z Italijo morejo pričakovati, je, da nekoga dne Trst le pride pod Jugoslavijo in enako upanje imajo tudi glede Gorice. Ako bi spadala mesta Gorica, Trst in Celovec k Sloveniji, bi to bila za narod ogromna pridobitev posebno na kulturnem polju. Tako pa bo velik del Slovencev moral ostati pod tujimi vladami. Otel si je le Nortransko, kolikor jo je bilo prej pod Italijo, nekaj Goriške in pa del Istre. In dobil je nekaj slovenskih mest in trgov — med katerimi so najvažnejša Postojna, Idrija in Vipava.

Demonstracije v Italiji

Predno je Italija pogodbo podpisala, je hotela dati svetu na znanje, da je to storila pod pritiskom in v dokaz temu je bil dekret zveze italijanskih delavskih unij, ki je odredila kratko generalno stavko ter demonstracije proti "krivičnemu miru".

Italijanom namreč ni samo žal za izgubljeni del Beneške krajin, temveč posebno za kolonije, za dodekaneške otoke, za izgubljeno vojno in trgovsko inornarico, in hudo jim je radi vojne odškodnine. Delavske unije pravi, da bo to udarec najbolj za italijanske delavce, ker bodo morali sedem let producirati za druge.

Ako bi bilo italijansko delavstvo tako odločno proti Mussoliniju, namesto da ga je podpigo, pa ne bi bilo treba sedanje "sramote" in ne za Italijo poniževalnega miru.

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

storiti konec. Dickens pravi, da je znašal direktni relif Italiji iz te dežele \$800.000.000, ne da bi dobile za ta denar polno vrednost bodisi Italija in Zed. države za kupljene potrebščine. Nad rešitno upravo v Italiji, in posebno v Trstu, se je že pred meseci pritožil Fiorello LaGuardia, pa ni nič izdalo.

Franz von Papen se je v obravnavi proti nemškim vojnim zločincem v Nuernbergu lani dobro "izmazal". Zanj so se zavzeli na apel Vatikana, pa tudi vsled drugih zvez, močni ameriški in angleški velikaši. Von Papen je papeški vitez, velik klerikalec, a utajiti vseeno niso mogli, da je služil Hitlerju in intrigiral kot Hitlerjev diplomat proti zaveznikom med vojno posebno v Turčiji in kjer je že mogel. Ko je bil v Nuernbergu opoščen, dočim so morali mnogi njegovi tovariši z iste obravnave na vislice, so se v Nemčiji zelo dčili. Presenečeni so bili namreč oboji — naciji in njihovi nasprotniki. Toda von Papen je bil potem gnan pred nemško sodišče za trebljenje nacije in tu mu niti Vatikan ni mogel pomagati. Vedel je, kaj ga čaka in je želel v angleško ali v ameriško cono, upajoč, da bo pred antinaciji zaščiten od zavezniške okupacijske oblasti. Pa mu je ušlo in njegove politične moči je konec tudi če ga ne obsodijo v smrt.

Predsednik Truman je sprejel novega poljskega poslanika Winičwicza in prelomil diplomatsko vpljudnost z zgražanjem nad nedavnimi poljskimi volitvami v parlament, češ, da niso bile svo-

bodne. Novi poslanik je insult ignoriral, poudaril pa je, da meje med Poljsko in Nemčijo, kakor so sedaj, ostanejo trajne. To je dejal na račun izjave bivšega državnega tajnika Byrnesa, ki je sedanjo razmejitev med Poljsko in Nemčijo kritiziral ter izjavil, da mora Nemčija nekaj te zemlje dobiti nazaj. Med Varšavo in Washingtonom torej ne bo še pristranih odnošajev.

Japonska cesarica Nagako je v radiu apelirala na japonsko ljudstvo, da naj sodeluje z okupacijsko oblastjo ter ji pomaga v obnavljanju japonskega gospodarstva ter v graditvi demokracije. Ampak če ne dobi Japonska boljše demokracije kakršno v nji okupacijska oblast sedaj gradi, tedaj je japonsko ljudstvo še daleč od demokracije. In tudi od take si nima kaj obetati za kakršno se cesarica ogreva.

Poljska dobila novo vlado

Ko se je nova poljska zbornica v začetku februarja prvič sešla, je bila njena naloga izvoliti predsednika republike. Ta mandat je dobil komunist Boleslav Bierut. Za ministrskega predsednika je imenoval Josipa Cyrankiewicza. Predsednik prejšnje (provizorične) vlade je bil socialist Osybka Moravski.

Za potovanja po železnica, s parniki ali v letalih, in za osebne izlete, za rezervacije v hotelih ter drugod po svetu, obrnite se v svojem jeziku na:

INTERNATIONAL TRAVEL SERVICE INC.
Palmer House
119 S. State St., Chicago 3, Ill.
DEArborn 4864

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Največja slovenska knjigarna v Zed. državah

Pišite po cenik PROLETARCU

2301 S. LAWDALE AVENUE
CHICAGO, 23, ILLINOIS

A Vital Message To Every Chicago Family
**ON VERY COLD DAYS
SAVE GAS ALL WAYS**

Potreba hranjenja plina se nadaljuje

Julija 1945 smo skupno z družbo Pipeline Co., ki nam dobavlja naravni plin, sklenili pospešiti dotok naravnega plina v Chicagu, da zadovoljimo povečane zahteve podmalcev.

Vsled zamud, ki so popolnoma izven krivde našega obrata, nismo mogli dobiti nadaljnih cevi za pridobivanje naravnega plina v tej zimi.

To pomeni v tej situaciji:

Vsled zamud, ki so popolnoma izven krivde našega PERATURA NAGNE DO NICLE, ALI SE GLOBLJE, IN AKO SO VRH TEGA SE MOČNI VETROVI — SE UPORABLJANJE PLINA POVEČA TOLIKO, DA NE MOREMO ZADOSTITI POTREBAM. V TAKIH DNEH JE VAŽNO ZA VAS VARČEVATI NA PLINU.

Torej da nam pomagajte, zapamtite — na zelo mrzle dneve, pomagajte nam hraniti plin za vas in za vaše sosede s tem, da ga čim manj rabite na VSE načine.

WAYS TO SAVE GAS

**ON VERY COLD DAYS
SAVE GAS ALL WAYS**

THE PEOPLE'S GAS LIGHT AND COKE COMPANY

THE ONLY WAY OUT: ABOLISH PRIVATE PROFIT ECONOMY

By Raymond F. Hofes

THE BASIC JOB to which early Socialists dedicated themselves was the abolition of the capitalist private-profit economy and the establishment of a system under which there would be no private owners of socially-necessary wealth to levy tribute upon propertyless workers.

I emphasize the word "abolish." The Socialist philosophy does not concern itself with patching up capitalism, with "improving" the present predatory economy and making it work. Those who are Socialists and are compelled to live under the capitalist system, quite understandably, will try to avoid the evils of capitalism as those evils affect them. But so will people who are not Socialists. The real difference between Socialists and other people is that the former know that the way to avoid disagreeable results is to abolish their causes. Because they not only complain about the bitter fruit of capitalism, but propose action that will destroy the roots of the plan itself, Socialists are properly called "radicals."

IF I BEAR heavily upon fundamentals and appear to narrow the Socialist objective down to a fine point it is because I feel that a frank statement of what is Socialism is necessary now for the better understanding of Socialists themselves. There are so very many capitalist problems pressing upon the people today that even some

Socialists appear to be more concerned with rescuing the old order than with ending it.

To offer only two examples, there is the constant threat of inflation on the one hand and industrial depression on the other. There is also the discordant international situation which appears to promise nothing less than an atomic war at some early or later date.

Certainly Socialists don't want to witness another wave of unemployment such as swept over the nation in 1929. Neither do they want a third world war in which atomic energy may well destroy the capitalist civilization which produced it.

But while Socialists may properly call attention to threatening evils and even strive to avert them, they are less than correct if they believe or permit others to believe that it is even remotely possible to have the capitalist system and also escape the evils that such a system inevitably produces.

TODAY'S JOB FOR American Socialists is precisely what it was more than thirty years ago; namely, to establish a Socialist economy in this nation.

Until they do that they can't expect that their cries of alarm about a truly-alarming world crisis will produce results that will be satisfactory to them or satisfactory to the workers of this or any other country.

Abdullah's Crescent

ONE OF RUSSIA'S most persistent nightmares roamed at large last week in the Middle East. A Moslem cordon sanitaire across Russia's southern approaches had often been encouraged by the British Foreign Office and was eagerly embraced after the war by the wobbly feudal government of the Middle East.

Trans-Jordan's King Abdullah, exponent of an "alliance against expansion," arrived in Ankara to promote the plan. Abdullah hoped that the British would one day place him on the throne of a Greater Syria. He became a king last summer when Britain granted Trans-Jordan an "independence" under which unlimited British garrisons can remain in the country. Since then, Abdullah had redoubled his campaign for a military pact linking the Arab League members with Turkey, Iran and Afghanistan. The new anti-Comintern pact would embrace a crescent running from Egypt through the Middle East, then swinging west to the edge of the Slavic Balkan states.

In Turkey, Abdullah has hampered the northwest corner of the crescent. The Turks, whose overtures to the Arab world last year were received somewhat coolly,

were glad to see him. The trained Turkish press gurgled its love for Arabs in general and for Abdullah in particular. President Inonu welcomed a cooperation that would "help the efforts of the Western countries to establish peace."

Farther south, Abdullah's spade-work was yielding returns. Opposition to a liaison with Turkey was decreasing. Iraq was about to sign a Turkish treaty whose terms had been carefully guarded. The Lebanese President visited Ankara last fall. Saudi Arabia's Ibn Saud, arch-rival to Abdullah, had reportedly been invited to Baghdad for conversion. Egypt's shaky government, plagued by leftist student riots, could no longer be choosy about its allies.

The US role in these developments was obligingly helpful to the scheme. Our State Department had urged Egypt to accept the treaty terms offered by British Foreign Minister Bevin. We had maintained a loud silence over Palestine, after customary election-year platitudes. Only in the sphere of oil contracts had there been independent US action. That action—a private Anglo-American division of Middle East oil reserves—was well suited to Abdullah's dream. —The Republic

Military in Direct Control

Some years ago, when the late Andrew Mellon, aluminum magnate and financial tycoon took the job of Secretary of the Treasury, we analyzed the trend.

Big business, we said, no longer wants to do business through the agency of pure and simple politicians of the Boise Penrose type. They want to take direct control. Therefore they are getting into the government in person.

We saw that trend in its fullest development when the late Franklin D. Roosevelt placed corporation heads in government posts as dollar-a-year directors of various bureaus.

We believe it is now possible to analyze another trend by simply substituting the word "militarists" for "big business." The appointment of General George C. Marshall as Secretary of State is an indication that mere politicians, even of the big business type, are no longer considered adequate. The nation is to be militarized and the military are getting the offices of policy and power well in advance.

The trend, we suggest, really started when FDR insisted upon speaking and thinking of himself as the "Commander-in-Chief" instead of as the President. It may come to its fullest development when the profit system again slumps into another period of unemployment and the consequent

revival of social and industrial controls.

People who are indifferent to democratic Socialism now would do well to ponder the social and political changes that have taken place during the last two decades and then look ahead to where the capitalist profit economy is taking them.—Reading Labor Advocate.

Who Thought Up This Scheme?

Disturbing news comes from London. Spokesmen for Britain and the United States have concluded a "secret gentlemen's agreement" by which there will be no further open discussions of various schemes which give Britain and the United States special advantages in international trade.

Britain has "Empire Preference." Uncle Sam has advantageous arrangements with Cuba and other countries.

The thing we most dislike about the London arrangement is that it is secret. Of course, it can't be secret. All the world knows about it by this time. It is calculated to arouse fear and all kinds of suspicions.

THE MARCH OF LABOR

James Russell Lowell

AMERICAN POET • 1819-1891

HE'S TRUE TO GOD WHO'S TRUE TO MAN; WHEREVER WRONG IS DONE, TO THE HUMBLEST AND THE WEAKEST, 'NEATH THE ALL-BEHOLDING SUN, THAT WRONG IS ALSO DONE TO US, AND THEY ARE SLAVES MOST BASE, WHOSE LOVE OF RIGHT IS FOR THEMSELVES AND NOT FOR ALL THE RACE.

ATOM SECRETS OUT?

From David E. Lilienthal, who has been named as chairman of the Atomic Energy Commission, comes the startling but not entirely unexpected charge that some of this nation's scientists have "leaked" and that, as a result, information about the atom is no longer the sole possession of the United States and her friends.

That's bad news. But it could be good news too if it would jar the American people into a realization of the fact that something more than secrecy is needed to preserve the safety of the world.

That atomic war would be history's greatest disaster has long been widely admitted. However, what is not admitted is that war itself is part of the pattern of the capitalist economy under which most Americans seem determined to function.

Already two world wars have resulted from mankind's determination to play the private-profit game to the bitter end. And now, when the cheers of victory are still echoing, we find ourselves in such basic disagreement with at least one of our recent allies that many

people view the question of another war as only a matter of time.

Certainly people who today inhabit the earth have paid a terrible price for holding fast to an economy that no longer serves human welfare.

Under a Socialist economy it would be at least possible to hope for a peaceful future. For when wealth is produced for use instead of for sale and private profit, then there will no longer be the compulsion to seek foreign markets in which to dispose of surpluses produced by exploited workers at home.

We realize, of course, that no one nation can make the decision to keep the peace. But if this great and wealthy nation with the atom bomb in hand also were in a position to offer the world an example of Socialist cooperation we could at least hope that America's example would be followed by the rest of the world.

Socialism would offer a chance for peace. Capitalism offers the certainty of war.

WAA Boosts Monopolies, Senate Report Declares

When Congress passed a law authorizing the disposal of surplus war goods, it wrote in a stipulation that the property should be disposed of in "a manner to strengthen free independent enterprise and to discourage monopolistic practices."

Have the officials in charge of the disposal program heeded that mandate? They have not, according to Senator Joseph C. O'Mahoney (Dem., Wyo.), chairman of a subcommittee of the Senate Military Affairs Committee, named during the last Congress.

On the contrary, O'Mahoney declares, the War Assets Administration has thumbed its nose at Congress by selling or leasing 70 per cent of all war plants to approximately 60 companies, which rank among the country's largest manufacturing concerns.

O'Mahoney's report is the most scathing of the W. A. A. ever released by a congressional committee.

It says that the disposal program has been brought to "the brink of collapse," and that all the mistakes made after World War I "have been tragically repeated."

BRICKER'S STABILITY

But adding stability to the American scene are the prices of Reno divorces, which have gone up from \$100 to \$150 each, and Senator John W. Bricker. The Senator's contribution was made in a speech, on November 20, before the Ohio Home Builders' Association, in which he declared that it is "a constant battle to keep the masses from overthrowing everything we stand for."

BILLIONS AT STAKE

Opening Gun Is Fired In Battle for Rich Oil Lands

The opening gun in a legal battle over who owns oil-bearing lands under the ocean was fired this week, when Attorney General Tom Clark told the U. S. Supreme Court that title belongs to the Federal government and not to the states at the later claim.

The lands involved are mainly along the California coast and some have been leased to oil companies. Their possible value may run into billions.

Senator William F. Knowland (Rep., Calif.) and Senator E. H. Moore (Rep., Okla.) offered a bill confirming the states' claim to the land.

A similar bill was passed by the last Congress, but was vetoed by President Truman, on the ground that the Supreme Court, not Congress, should decide the question.

Clark, in his brief, argued that when California became a state in 1850 it did not "succeed to the rights of the United States to property within its borders," except to the extent that such property rights were expressly transferred to the state.

Nebraskan Describes Incredible Situation

"Just how many aliens" have been permitted to come into the United States during the war—and are still coming in unbeknownst to the American people or even Congress?

That question was asked on the floor of the House this week by Congressman A. L. Miller (Dem., Neb.). In an unusual statement, he declared he had tried in vain to get the answer from government officials responsible for immigration. He urged an investigation.

"I am disturbed about immigration," Miller said. "The American people are not being told the truth. Government agencies are reluctant to furnish facts. They say a presidential order prohibiting the giving out of such information. It is utterly impossible to get the true picture from the State Department or immigration authorities."

"Rumors are afloat about large groups coming in weekly. Last month, the President issued orders for four ships to stop at European ports to pick up 'displaced persons.' Yet his reports to Congress would indicate that a mere trickle has been coming in."

"Immigration is a subject which should be an open book," Miller insisted. "Congress and the people are entitled to complete, information. Suppression will lead to serious consequences."

"We may endanger our country by opening our gates to the prejudices and hatreds of foreign countries. I am sure an investigation will lead to a decision to close our doors to further immigration."

If Mr. Miller is prepared to support his charges, Congress should act and vigorously. —Labor

Shylocks Active

The Shylocks are active in Washington. In District Court, the City Finance Company is alleged to have charged 55 per cent interest on an auto. That's only one case.

LITTLE PEOPLE

Dear Lord:
Be kind to Little People everywhere,
They are so lost, so herded here and there;
They stumble blindly along war-torn roads,
Bewildered, docile, sometimes carrying loads
Of household goods, more often a small child
Who has forgotten he once played and smiled;
They stand on piles of rubble, once their homes,
And burrow in dark corners like old gnomes;
They never have expected much of life,
Some bread, a hut, freedom from fear and strife;
Not theirs the blame of war, and yet they pay
With everything they have, day after day;
O, God, the Little People are so thinly worn,
Their shoulders sag, for too long they have borne
The yoke of war. Speak to the hearts of men
That Little People may not pay again.

Power Publishers

THE NATION'S giant magazine and newspaper publishers are breathing easier. The worried Lords of the Press had run into a brick wall when they tried to persuade Senator James Murray (D-Mont.), former chairman of the Small Business Committee, to call off a probe of the newsprint and newspaper monopoly. The Republican election victory gave them their break. By the time hearings were scheduled to begin they had persuaded GOP signal-caller Robert A. Taft (R-Ohio)—whose family controls the prosperous Cincinnati Times-Star—to shake his head disapprovingly. The hearings were promptly canceled. As a result, the public was temporarily cheated out of some significant testimony on the real nature of US freedom of the press.

Five magazine publishers—Time, Inc., Curtis, Crowell-Collier, Hearst, and McCall—consume about 52 percent (or 480,000 tons out of 920,000 tons) of the paper available to the entire magazine-publishing industry. The other 48 percent must be split by some 6,000 other periodicals.

Three newspaper chains—Hearst, Patterson-McCormick, and Scripps-Howard—control 25 percent of the newsprint. Thousands of independent weeklies and more than 1,900 dailies must scramble for the remainder.

Only 127 of 1,394 US cities with daily papers enjoy the benefits of competition. Newspaper readers in

1,277 cities must either rely on a single paper or, if there are others, on papers published and edited by the same interests.

The number of competitive papers continues to fall. From 1930 to 1944, a total of 576 newspapers were suspended, merged or modified from daily to weekly publication.

Before the lid was lowered, the committee had made a thorough study of the concentration of paper mills, price collusion and paper shortages. It found that the Canadian subsidiary of the International Paper Company, which owns 30 mills in the US, and two other Canadian producers monopolized 50 percent of the Canadian newsprint industry, the source of 80 to 85 percent of US newsprint.

Poking into postal subsidies (originally voted to encourage the distribution of news published by independents of modest means), the committee also discovered that the US Government was actually absorbing tremendous mailing costs for highly profitable publishing ventures. The Luce threesome—Time, Life and Fortune—costs the Post Office Department and the US taxpayers \$3 million a year. Senator Murray had intended to recommend that the big publishers foot their own postal bills. Despite the muzzled hearings, Murray planned to issue a report on his own hook covering the whole subject of the concentrated power of the US press.

—New Republic

Did G. E. Really "Outwit the Germans?"

Here's a Tremendously Important Anti-Trust Suit Which Most Newspapers Seem Anxious to Forget

Did the General Electric Company "outwit the Germans," or "conspire" against the American people? That question is before a Federal court at New York, in an anti-trust suit brought by the Department of Justice.

General Electric is a big advertiser, and newspapers are keeping quiet about the charges. This week they printed practically nothing but the G. E. lawyer's statement to the court.

Incidentally, this lawyer is Walter Gordon Merritt, who represented the employers in the old "Danbury Hatters" case, which in the long ago confiscated the homes of the hatters of Danbury and almost wrecked the union. He has served hard-boiled bosses in other lawsuits against unions, and in "New Deal" days was attorney for the ultra-reactionary "Liberty League."

"General Electric drove a good bargain with Germany and the United States gained enormously." That's what Merritt told Judge John C. Knox. Anyone who knows the facts will be at least a little skeptical.

The real story, according to the government's charges, is this:

Back in the 1920's, both General Electric and Krupp—biggest German steel and armaments concern—discovered the miraculous results of using tungsten carbide as the cutting edge of "high-speed" tools.

By multiplying many times the speed of production of steel parts, it made possible a "revolution" in machine tool industries, which are the foundation of a nation's power in peace and war.

Krupp was close to the Nazi government, and Germany made full use of this important discovery. In the United States, General Electric restricted the use of tungsten carbide to make high profits.

Then G. E. and Krupp got together in an "international cartel" agreement. The American and German companies "pooled all their patents." This gave G. E. a monopoly of tungsten carbide in the United States, and Krupp a monopoly everywhere else in the world.

Instantly, almost before the signatures on the agreement had dried, General Electric boosted the price of this product from \$48 to \$450 a pound. That raised the company's profits still higher, but prevented any wide use of tungsten carbide in the United States.

The government charges this agreement strengthened Germany for war, and weakened Uncle Sam.

The Department of Justice started anti-trust suits to smash this and other American-German cartel pacts, which were having similar results.

Then came the war. The top gen-

erals and admirals of the American army and navy rushed to Roosevelt and said the suits were "interfering with the war effort," by taking the time of high corporation officials. All the suits were "postponed."

Some time after the war they were resumed and now the General Electric-Krupp combine is before the court.

The facts and charges in this case are readily available in a 160-page "criminal indictment" prepared by the Justice Department. About all the American people learn from their newspapers, however, is that "General Electric outwitted the Germans."

—Labor, Washington, D. C.

DULUTH STARTS 10 YEAR X-RAY TEST TO END TB

DULUTH, Minn. (AP)—Duluth is starting a 10 year experiment this fall designed to end tuberculosis by using chest X-rays on each of the city's 101,000 inhabitants to detect every incipient case. The estimated cost is 35 cents per person.

This city is the first of its population class in the nation to try this case-finding on every one, regardless of age. The plan, known as operation CX (chest X-rays) is under the direction of Dr. Mario Fischer, city health director, and Dr. Roberts Davies, assistant superintendent of Nopeming sanatorium and director of the mobile X-ray unit.

The total cost of the program is about \$25,000 yearly. Three years of similar X-ray detection have been conducted on the other 105,000 inhabitants of St. Louis county, in which the city of Duluth is situated. Included are three mining towns, Hibbing, Virginia and Ely.

The taking of chest X-rays is voluntary.

"LOUSY!"

"We're just lousy with profits." An executive of a major rubber company was thus quoted by the "Wall Street Journal" as he reviewed his business for the past year.

For the industry as a whole, 1946 was the biggest 12 months in its history. Markets have soaked up steadily increasing production like a sponge. Combined sales of five Akron concerns were three times as large as in the best pre-war years.

Nevertheless, car owners have experienced difficulty in getting tires, and rubber goods in many other lines were scarce